

OBSAH

	<i>Název kapitoly</i>	<i>Str.</i>
1.	POSTAVENÍ A ÚKOLY SZÚ V OCHRANĚ A PODPOŘE VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ	3
2.	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SZÚ	5
3.	ČINNOST CENTER, STŘEDISEK A ODBORNÝCH PRACOVÍŠŤ	6
	3.1. Centrum epidemiologie a mikrobiologie	6
	3.2. Centrum zdraví a životních podmínek	9
	3.3. Centrum hygieny životního prostředí	14
	3.4. Centrum pracovního lékařství	18
	3.5. Centrum hygieny potravinových řetězců	22
	3.6. <i>Oddělení biostatistiky a informatiky</i>	25
	3.7. <i>Středisko vědeckých informací</i>	27
	3.8. <i>Středisko pro kvalitu a autorizaci</i>	29
	3.9. <i>Oddělení veterinárních služeb</i>	31
4.	PUBLIKAČNÍ ČINNOST	32
5.	VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ ZA ROK	33
6.	POUŽITÉ ZKRATKY	38

1. POSTAVENÍ A ÚKOLY SZÚ V OCHRANĚ A PODPOŘE VEŘEJNÉHO ZDRAVÍ, MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Ředitel ústavu: MUDr. Milan Bořek

Pracovní tým: 584 pracovníků ((celkový přepočtený stav za rok 2007)

Zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, v platném znění § 86, byl Státní zdravotní ústav zřízen jako zdravotnické zařízení. SZÚ je příspěvkovou organizací Ministerstva zdravotnictví ČR. Toto zákonné rozhodnutí nabylo platnosti k 1. 1. 2003. Byla tím zahájena nová éra v historii ústavu zaměřeného na otázky ochrany a podpory zdraví. Přes různé organizační a ideové změny v dlouholetém vývoji ústavu pokračovali odborníci i v roce 2007 v kvalitní a cílevědomé práci ve prospěch zdraví obyvatel ČR. Mezi významná poslání v činnosti Státního zdravotního ústavu (SZÚ) patří příprava podkladů pro národní zdravotní politiku. V roce 2007 se odborníci podíleli nejen na tradiční spolupráci s MZ ČR na přípravě národní legislativy, ale podstatně se rozrostl podíl specialistů ústavu (19 expertů) zapojených do přípravy specifických předpisů Evropské unie (EU) s relevancí pro ochranu a podporu zdraví. V řadě případů se tak daří korigovat znění závazných předpisů EU, např. nařízení, která bezprostředně souvisí s hygienickými i dalšími předpisy platnými v ČR. Zkušenost, kterou pracovníci ústavu přinášejí, však naznačuje, že do budoucna projde tato oblast dalším vývojem, zejména ve smyslu efektivnější diplomacie při prosazování našich odborných i souvisejících hledisek ve prospěch našich obyvatel.

Ústav byl zřízen pro ochranu a podporu zdraví. K zajištění této činnosti vykonává metodickou a referenční činnost. Je zde několik desítek referenčních center, laboratoří a pracovišť, která pokrývají větší část laboratorní, ale i hodnotící problematiky, spojené s ochranou zdraví. Některé z těchto referenčních laboratoří již v roce 2006 přešly pod statut Národních referenčních laboratoří, stvrzených v předpisech EU. Některé však, vzhledem k charakteru své činnosti, zůstávají metodickou základnou pro zdravotnické činnosti, které členské státy garantují samostatně. I když uvedená situace vytváří dojem určité nepřehlednosti v systému, lze se opřít o dlouholetou tradici referenční činnosti v oblasti ochrany veřejného zdraví. Očekávané změny, signalizované vývojem legislativy EU, tak nepředstavují bezprostřední riziko absence odborných znalostí na svěřeném úseku ochrany veřejného zdraví.

Stále více nabývá na významu monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví. Po politických změnách v roce 1989 dostala tato činnost výrazný impuls ve formě organizace dlouhodobých monitorovacích programů, které i v roce 2007 přinesly řadu zajímavých výsledků v různých oblastech činnosti, od epidemiologie až po např. popis vztahů k životnímu prostředí. Výsledky produkované ve spolupráci s dalšími zdravotními ústavu a Krajskými hygienickými stanicemi jsou zcela nezastupitelné pro práci na vědecky opodstatněné legislativě, regulující různé oblasti našeho života. Roste také míra práce zaměřená na poskytování různých zdravotnických údajů do WHO a EU. Monitorování je proto neodmyslitelnou součástí činnosti ústavu.

Vědecko-výzkumná činnost je základem odborné práce odborníků ústavu. Potěšující je zejména fakt, že se ústav podílí na řadě mezinárodních výzkumných projektů. V oblasti ochrany a podpory zdraví, kde jsou jednotlivé výzkumné projekty většinou velmi nákladné, je velmi racionální důraz právě na sdílení znalostí s dalšími odbornými týmy. Ústavu to umožňuje využívat nejvyspělejší techniku, která v tuzemsku není dostupná a „know-how“ produkované nesrovnatelně větším počtem specialistů, než je k dispozici v ústavu, ale i v ČR. Snahou ústavu bylo především zapojit větší počet mladších spolupracovníků a také zvýšit počet publikací ve vědeckých časopisech s impakt faktorem.

Vedle publikací ve vědeckých či odborných časopisech hrají pro ústav zásadní roli i výstupy vědeckých projektů směrem k široké veřejnosti. V tomto směru se výsledky výzkumu promítaly do obsahu materiálů, publikovaných v rámci ediční řady, určené široké veřejnosti (např. letáky, brožury, plakáty, atp.). V porovnání s rokem 2006 se v roce 2007 zvýšil počet výzkumných projektů řešených na mezinárodní úrovni. Souhrnně lze hlavní směry vědecko-výzkumné činnosti charakterizovat následovně:

- monitorování vlastností a diverzity mikrobiálních agens infekčních nemocí a epidemiologická analýza závažnosti jejich výskytu
- psychosociální determinanty zdraví, podpora a ochrana zdraví spotřebitele
- zdravotní rizika expozice faktorům pracovního prostředí
- zdravotní rizika životního prostředí
- bezpečnost potravin a aplikovaná výživa

Činnosti ústavu zaměřené na kontrolu kvality práce jsou pak přímou odpovědí na zvyšující se otevřenost trhu, který pokrývá i řadu činností nezbytných pro ochranu a podporu zdraví. Ústav pokračoval ve výchově externích odborníků určených k hodnocení zdravotních rizik. Autorizační a akreditační činnost byla nedílnou složkou práce ústavu. Ústav se významnou měrou podílí i na pregraduálním a postgraduálním vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků. Vzhledem k poslání ústavu je to pochopitelná a tradiční součást práce. Z větší části byla dokončena akreditační činnost různých programů k postgraduální výchově a pro zdravotní výchovu obyvatelstva. Mnoho odborníků ústavu je díky tomu zváno do médií, aby komentovali různorodé problémy, spojené s ochranou a podporou zdraví. Odborná činnost ústavu se v roce 2007 zásadně neodchylovala od dlouhodobé strategie ochrany veřejného zdraví v ČR. Stabilizovala se celá řada aktivit v rámci mezinárodní

spolupráce, zejména s EU. Na národní úrovni se ustálila spolupráce s MZ a pokračuje spolupráce s KHS i ZÚ ve vytváření národních kapacit pro potřeby ochrany veřejného zdraví. V roce 2007 se ústav věnoval dokončení nových investic, zejména v oblasti ochrany před infekcemi. V průběhu roku se uskutečnil personální audit, který vedl k významnému snížení počtu zaměstnanců o cca. 10% oproti předchozímu plánu. Toto snížení se pozitivně projevilo ve věkové struktuře pracovníků. V souladu s postavením ústavu a legislativním rámcem proběhla systemizace pracovních míst. Dotváření personálních podmínek odborné činnosti však bude pokračovat i v následujících letech.

Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce představovala v práci SZÚ i v roce 2007 zcela nezastupitelnou oblast. Vedle klasicky udržované spolupráce s významnými mezinárodními organizacemi (např. formou 3 spolupracujících center WHO, kontaktních bodů pro různou problematiku), které podmiňují růst znalostní báze odborníků SZÚ, se významnou měrou rozvíjely přímé kontakty jednotlivých specialistů uvnitř pracovních skupin Evropské komise, a také uvnitř vědeckých týmů, pracujících v rámci různých projektů hrazených z různých zdrojů EU nebo v rámci bilaterálních vztahů. SZÚ byl v roce 2007 v rámci mezinárodní spolupráce zapojen do řešení několika desítek mezinárodních projektů, viz příloha 5. Mezinárodní spolupráce nepředstavuje pouze pracovní vztahy mezi jednotlivými specialisty. Vytváří také vhodné prostředí pro dlouhodobější výměnu odborníků mezi vědeckými týmy. SZÚ také dlouhodobě spolupracuje s řadou mezinárodních organizací. V roce 2007 byl ústav, mimo jiné i členem:

Název organizace

The International Society of Behavioural Medicine

EuroHealthNet

IUHPE-International Union for Health Promotion

Síť supranacionálních referenčních laboratoří Světové zdravotnické organizace

/Mezinárodní unie proti tuberkulóze

European Biological Resource Centres Network, EBRCN

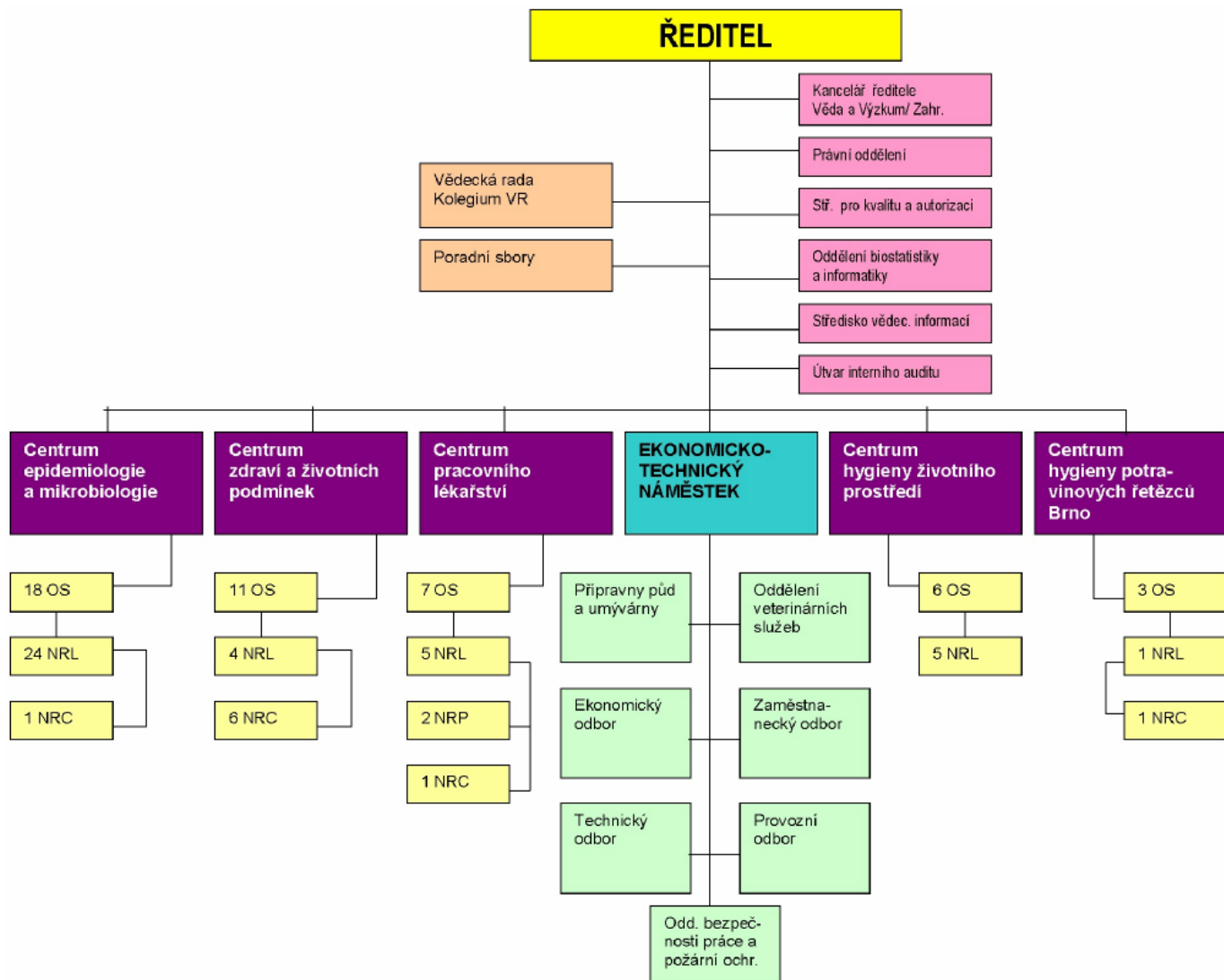
European Cultures Collection Organisation, ECCO

World Federation for Culture Collections, WFCC

European Network for Workplace Health Promotion

IANPHI (International Association National Public Health Institutes, <http://www.ianphi.org>).

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SZÚ

3. ČINNOST CENTER, STŘEDISEK A ODBORNÝCH PRACOVIŠŤ

3.1. Centrum epidemiologie a mikrobiologie

Vedoucí centra: RNDr. Kamil Zitek

Pracovní tým: 144 pracovníků (ke konci roku 2007).

1. Poslání centra

Centrum řeší odborné úkoly epidemiologického a mikrobiologického charakteru. Úzce spolupracuje s Evropským centrem pro kontrolu nemocí (ECDC). Zabývá se problematikou příčin vzniku a šíření nálezů bakteriálního, virového a parazitárního původu. Studuje patogenitu jimi vyvolaných onemocnění a zkoumá původce těchto nálezů a šíření infekcí v lidské a zvířecí populaci.

2. Programové priority v roce 2007

Monitoring akutních respiračních a střevních virových infekcí v rámci virologické surveillance těchto agens stanovené MZČR v rámci celoevropského sledování prevalence těchto infekčních agens.

Surveillance invazivních onemocnění způsobených meningokoky, hemofily, streptokoky A a pneumokoky, včetně použití molekulárních metod a doporučení vakcinace.

Surveillance invazivních onemocnění vyvolaných toxinogenními (PVL, TSST-1, exfoliatiny) stafylokoky, extraintestinálně-patogenními a shigatoxigenními kmeny *E.coli* a dalšími střevními patogeny, především s použitím genetických metod.

Zajištění surveillance spalniček v ČR ve fázi eliminace (HEM 70-3.6.02/15612) a plnění dlouhodobého programu „Zdraví pro všechny v 21. století“.

Surveillance původců nemocničních infekcí, zvl. z hlediska antibiotické rezistence a patogenity.

Surveillance syfilis, účinná opatření proti šíření onemocnění v populaci a zvláště rizikových skupinách.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Přípravy podkladů pro národní zdravotní politiku

Podíl na přípravě aktualizací národních programů surveillance infekčních onemocnění významných z hlediska ohrožení zdraví populace, analýza nemocnosti, doporučení vakcinační strategie. Hlášení epidemiologických a mikrobiologických dat do mezinárodních databází (TESSY, EFSA a d.)

Spoluúčast na tvorbě a realizaci Národního pandemického plánu.

Národní projekt – sledování antibiotické rezistence u původců závažných onemocnění, zapojení v evropském systému EARSS.

Zajišťování virologické surveillance ARI v ČR s mezinárodní spoluprací s EU (aktivní účast v evropském systému EISS) a s WHO (aktivní účast v Globálním programu surveillance chřipky FluNet).

Zajišťování virologické surveillance akutních chabých paréz v ČR (aktivní účast v databázi WHO/EURO POLIO PAGE).

Zajišťování surveillance poliovirů ve vnějším prostředí (odpadní vody) – spolupráce s WHO.

Provádění národní surveillance invazivních onemocnění způsobených meningokoky, hemofily a streptokoky A: charakterizace etiologických agens klasickými i molekulárními metodami, analýza nemocnosti, doporučení vakcinační strategie, sledování eventuálního selhání vakcín. Hlášení epidemiologických a mikrobiologických dat do mezinárodních databází EU – ECDC ESSTI, WHO.

B. Metodické a referenční činnosti v ochraně a podpoře zdraví

Metodická činnost ve formě participace na novelizaci zákonů a vyhlášek v oblasti ochrany veřejného zdraví.

Provádění metod, které nejsou prováděny v terénních laboratořích: MLST, porA a Feta sekvenace, emm typizace, určování protilátek v lidském séru, PCR detekce agens v klinickém materiálu a PCR detekce faktorů virulence u původců závažných onemocnění.

Ověřování některých vyšetření provedených v terénních laboratořích: konfirmace identifikace agens, určování séro skupin, sérotypů u závažných agens (patogeny ze skupin VRAT).

Provádění ověřování kvality diagnostik formou expertizní činnosti.

Identifikace kmenů chřipkových a nechřipkových respiračních virů izolovaných v ČR - spolupráce s WHO při testování antigenních změn cirkulujících chřipkových kmenů.

Příprava antigenů pro rychlou diagnostiku viru chřipky a nechřipkových respiračních virů.

Vyšetřování klinických a sekčních materiálů s dg. ARI pro zdravotnická zařízení a hygienickou službu včetně plnění projektu „Zkvalitnění virologické surveillance ARI“ vyhlášeného HH.

Identifikace kmenů enterovirů izolovaných v ČR - spolupráce s WHO při testování antigenních změn izolovaných kmenů poliovirů).

Sledování citlivosti izolovaných chřipkových kmenů vůči současně používaným antivirovým preparátům.

Sledování hladin protilátek proti polioviru u dětí s imunodeficitem po očkování OPV i IPV a u pacientů s neurologickým postižením nebo malignitami.

Sledování hladin protilátek proti coxackie a echo virům u pacientů s kardiologickým postižením a diabetes melitus.

Prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných enteroviry a hantaviry z hlediska epidemiologie, mikrobiologie, kliniky a ekologie infekce.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Centrum se zabývá řešením vlivu změn klimatu na celkovou a specifickou úmrtnost a úlohou veřejného zdravotnictví v národním programu na zmírnění dopadu změny klimatu v ČR. Dále monitorováním výskytu HIV/AIDS v ČR, surveillance HIV/AIDS v rizikových populačních skupinách.

D. Výzkumná činnost

Zahraniční projekty

Účast na zahraničním grantu EU ETHREAT

Projekt Strep-EURO „Závažná streptokoková onemocnění v Evropě“

Projekt EU – EISS

Projekt EU ICTTD 3

Projekt EU „EuroHIV HIV/AIDS Surveillance in Europe“ Contract No: 2004203.

Projekt EU „EHR Europe HIV resistance“ Contract No: EU-2006-518211

Zahraniční grant – Výzkum biologické účinnosti repelentních přípravků proti krevsajícím hmyzu

Zahraniční grant – ICB Pharma

Zahraniční grant – Vývoj nových nástrah a přípravků proti mravencům

Národní výzkumná činnost

Prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných chřipkovými i nechřipkovými respiračními viry a enteroviry.

Slizniční imunizace chřipkovým virem typu A (GAČR).

Prevence a diagnostika onemocnění vyvolaných hantaviry z hlediska epidemiologie, mikrobiologie, kliniky a ekologie infekce (GAČR).

Studium hypervirulentních komplexů *Neisseria meningitidis* metodami molekulární biologie a možnosti prevence jejich výskytu v České republice vakcinací = projekt IGA (1A/8688-3)

Streptococcus pneumoniae: studium genetických, mikrobiologických a epidemiologických charakteristik kmenů ve vztahu k zpřesnění diagnostiky onemocnění a vakcinací = projekt IGA (NR/8770-3)

Molekulární determinanty kmenů *Streptococcus agalactiae* ve vztahu k invazivitě onemocnění = projekt IGA (NR/9432-3).

Výzkumný projekt IGA „Využití genetické analýzy pro diagnostiku CMV u imunodeficientních pacientů.“

Výzkumný projekt IGA "Průkaz chlamydií a CMV v atheromových plátech pacientů s ischemií periferních tepen".

Surveillance výskytu a šíření HIV-1/2 ve vybraných populačních skupinách s vysokým rizikem infekce HIV.

Studium výskytu a šíření rezistentních variant kmenů HIV-1 izolovaných v ČR.

IGA projekt : Epidemiologické, mikrobiologické, klinické a ekologické aspekty výskytu hantavirových infekcí.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Konzultace a praktická výuka pracovníků z většiny odborných skupin, konzultační dny, stáže pro začínající pracovníky, výuka studentů, atestantů a doktorandů.

Přednášková činnost na seminářích pro laickou i odbornou veřejnost a aktivní účast na domácích i zahraničních konferencích.

F. Jiné činnosti hodné zřetele

Činnost pro ECDC – National Microbiology Focal Point.

Příprava vzorků a hodnocení výsledků pro EHK organizovaném SZÚ.

Účast v mezinárodním posuzování kvality laboratoří.

Posuzování funkční způsobilosti in vitro diagnostik.

Úspěšně proběhla pravidelná dozorová návštěva ČIA dle ČSN EN ISO 15189 i rozšířený audit dle novelizované ČSN EN ISO/IEC 17025.

Organizace 4. evropského workshopu EMCA (European Mosquito Control Association) v září 2007.

3.2. Centrum zdraví a životních podmínek

Vedoucí centra: doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.

Pracovní tým:

1. Poslání centra

Zajištění odborné metodické, výzkumné, vzdělávací, referenční, koordinační, expertizní, poradenské a konzultační činnosti v oblasti ochrany a podpory zdraví. Jedná se zvl. o tvorbu koncepčních materiálů, spolupráci na tvorbě zákonných norem, přípravu stanovisek k zákonným dokumentům a podkladů pro dokumenty zdravotní politiky, spolupráce a příprava podkladů a stanovisek ke strategiím ochrany a podpory zdraví, účast v odborných komisích a dalších odborných orgánech, účast na jednáních atd. Ve výzkumné činnosti se centrum podílí na řešení národních (IGA, GA ČR, GA AV ČR) i mezinárodních projektů, jakož i na realizaci intervenčních projektů podpory zdraví v rámci NPZ ČR. Vzdělávací činnost je realizována jak účastí vysokoškolských učitelů centra na pregraduální výuce (zvl. na 3. LF UK, FF UK v Praze), ale též vedením projektů postgraduálního doktorského studia prostřednictvím školitelů centra a zajišťováním vzdělávacích kursů a seminářů. Expertizní činnost je zaměřena jednak na práce na expertizních zakázkách formou placených služeb, jednak na expertizní stanoviska vyplývající ze zákona. Metodická, konzultační a poradenská činnost je zajišťována cestou metodické, konzultační a poradenské pomoci orgánům ochrany a podpory veřejného zdraví a zdravotním ústavům a dalším subjektům v zájmu ochrany a podpory zdraví.

2. Programové priority v roce 2007

Činnost centra byla zaměřena především na dva základní směry: ochranu a podporu zdraví (včetně ochrany zdraví spotřebitele) ve třech hlavních tematických oblastech: v oblasti psychosociálních a behaviorálních determinant zdraví a prevence nemocí, v oblasti vývoje metod k hodnocení lokální toxicity a potenciálu senzibilizace u kosmetických prostředků, materiálů a výrobků určených pro styk s potravinami a PBU a v oblasti vývoje a optimalizace analytických metod ke stanovení obsahu chemických látek a mikroorganismů regulovaných v legislativě EHS pro potraviny, PBU a prostředí s cílem jejich zavedení do rutinní laboratorní praxe včetně monitoringu možných zdravotních rizik.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V roce 2007 se pracovníci CZŽP podíleli na zapracování nových evropských direktiv do českých předpisů, pokračovala též spolupráce s MZe na Zákonu o potravinách, harmonizace předpisů ČR s EU a zavádění nových evropských nařízení. Jako koordinační pracoviště programu WHO CINDI v ČR jsme se zaměřili na přípravu evropské strategie v oblasti prevence neinfekčních onemocnění (The European Strategy for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases). Podíleli jsme se též na naplňování Národní strategie prevence dětských úrazů, Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy, Národní strategie bezpečnosti silničního provozu. Pracovníci Centra se podíleli na pokračujících jednáních legislativní pracovní skupiny DG SANCO, včetně jednání Pracovní skupiny pro mikrobiologická kritéria potravin, Pracovní skupiny pro aditiva, Pracovní skupiny pro aroma, Pracovní skupiny pro optimální konzervaci kosmetických produktů založené na mikrobiologických kritériích Výboru pro kosmetické produkty při Radě Evropy a na přípravě standardů pro vyšetřování mikroorganismů v prostředí zdravotnických zařízení. Odborní pracovníci Centra působili jako odborní experti v orgánech a pracovních skupinách Evropské komise, Rady EU i Rady Evropy, Evropského Centra pro validaci alternativních metod a normotvorných

mezinárodních organizacích CEN a ISO. Zpracovávali podklady pro tvorbu legislativy EHS a její implementaci do předpisů ČR a pracovali na tvorbě norem ISO, ČSN EN, návodech a doporučeních EK a oborových normách v oblasti kosmetických prostředků a alternativních metod zkoušení toxikologických vlastností látek a výrobků. V oblasti normativní se aktivně podíleli na vývoji a validaci vybraných referenčních metod pro zkoušení dermatotoxicity a imunotoxicity u vybraných PBU a jejich surovin (kosmetické prostředky, výrobky pro děti do 3 let), zdravotnických prostředků a dalších dermatotropních materiálů. Pracovníci Centra se též aktivně účastnili zasedání pracovní skupiny EU „Working Group Analytical Methods of the platform of European Market Surveillance Authorities for Cosmetics (PEMSAC)“ a „Working Group on Methods of Chemical Analysis of Cosmetics Products“, zajišťovali též aktivní účast v technickém výboru „Technical Committee for the development and Validation of Analytical Methods for Allergens in Materials and Products. V rámci ČNI byla rozvíjena spolupráce se skupinou CEN/BT WG 176 „Construction products: Assessment of release of dangerous substances“ na vypracování legislativních norem.

Pracovníci Centra zajišťovali též činnosti spojené s harmonizací legislativy ČR s EU v oblasti bezpečnosti materiálů pro styk s potravinami – návrh vyhlášky, kterou se počtvrté novelizuje vyhláška č.38/2001 Sb., zpracovávající Směrnici Komise 2007/19/ES ze dne 30. dubna 2007, kterou se mění směrnice 2007/72/ES a směrnice Rady 85/572/EHS. V roce 2007 bylo zpracováno 51 podkladů, zpráv a prezentací pro potřeby jednání vlády ČR nebo jednotlivých resortních ministerstev s komisí EU nebo jejími představiteli v oblasti ochrany veřejného zdraví v souvislosti s bezpečností výrobků určených pro styk s potravinami nebo hraček a výrobků pro děti do tří let.

B. Metodické a referenční činnosti v ochraně a podpoře zdraví

Činnost Centra byla zaměřena na prohlubování metodiky přípravy, tvorby a stanovení kritérií hodnocení PPZ realizovaných v rámci dotačního programu NPZ-PPZ v letech 2000 - 2007, proběhly semináře postgraduálního vzdělávání výchovy ke zdraví, metodologie komunitní a skupinové prevence neinfekčních onemocnění, semináře pro učitele v programu Škola podporující zdraví, a programu Kouření a já. Odborná činnost byla rozšířena o podíl na přípravě podkladů pro program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva Zdraví 21, podklady pro tvorbu a realizaci zdravotní politiky, metodickou a referenční činnost na úseku ochrany veřejného zdraví, participaci na 4 komunitárních projektech EU. Pokračovalo se v zavádění referenčních mezinárodních metod mikrobiologického vyšetřování potravin do soustavy ČSN formou spolupráce s ČNI a účasti na paralelním zasedání ISO TC 34/SC 9 a CEN TC 275/WG 6. Byla provedena studie o výskytu *Listeria monocytogenes* v prostředí provozoven potravinářské výroby. V oblasti vybraných PBU (kosmetické prostředky, výrobky pro děti do 3 let), zdravotnických prostředků a dalších dermatotropních materiálů pracovníci CZŽP prováděli odborné a metodické vedení orgánů ochrany veřejného zdraví při výkonu běžného i cíleného státního dozoru, včetně dozoru pod systémem RAPEX. Vykonávali lektorskou činnost v kontinuálním vzdělávání pracovníků HS, pro nevládní organizace i profesní sdružení a významně participovali na tvorbě národních informačních systémů MZ k výkonu dozoru. Dále byly rozvíjeny též analytické postupy v rámci státního zdravotního dozoru – konzervanty v dětských kousátkách, nonylfenoly v plastových foliích určených pro styk s potravinami a v obalech kosmetických prostředků. Pokračovalo též posuzování zdravotní nezávadnosti stavebních materiálů (analytické postupy akreditované ČIA). V rámci státního dozoru bylo provedeno 335 výkonů, zejména z oblasti analýzy vnitřního ovzduší a předmětů běžného užívání, hraček a kosmetických prostředků. Celkem provedeno 475 analýz. Pokračovala spolupráce Centra s referenčními pracovišti ES a účast na mezinárodních porovnávacích zkouškách na ověření kvality NRL jednotlivých členských států ES při stanovení některých chemických látek, dále účast na cílených dozorech MZ ČR s cílem

vyhledání nebezpečných výrobků na trhu ČR a na základě hodnocení zdravotních rizik jejich vyhlášení HHČR jako nebezpečné výrobky a nahlášení do systémů rychlého varování (RASFF, RAPEX) – z 60 výrobků pro styk s potravinami vyhlášeno 23, ze 150 hraček a výrobků pro děti do 3 let vyhlášeno 37. V rámci dozorových akcí OOVZ na materiály určené pro styk s potravinami a pro výrobky pro děti do 3 let bylo v rámci 48 zakázek pro ZÚ analyzováno 152 materiálů s cílem zjišťování přítomnosti nebezpečných chemických látek. V rámci mimorezortních dozorových akcí bylo pro ČOI řešeno 15 zakázek s analýzou 87 materiálů zaměřenou na zjišťování přítomnosti nebezpečných chemických látek v rozsahu požadavků Nařízení vlády 19/2002 Sb. v platném znění. Bylo realizováno 20 konzultací pro OOVZ a 2 semináře. Pracovníci Centra pokračovali též ve zpracování posudků v rámci povolení přípravků na ochranu rostlin.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

V roce 2007 byla pracovníky Centra zpracována empirická data týkající se srovnání výskytu nerovností ve zdraví v ČR a vybraných evropských zemích. Výsledky byly prezentovány na dvou odborných konferencích v zahraničí. V červnu 2007 byla zahájena realizace mezinárodního projektu **DETERMINE** – prostřednictvím Evropského konsorcia pro sociálně-ekonomické determinanty zdraví - An European Consortium on Socio-economic Determinants of Health. Projekt je spolufinancován Evropskou komisí z programu Community Action in the Field of Public Health 2003 - 2008 (Program pro veřejné zdravotnictví) a potrvá do roku 2010. SZÚ je poprvé nositelem a koordinátorem podobného projektu a spolupracuje s 54 partnery z EU. Projekt DETERMINE využívá a rozvíjí existující poznatky v oblasti sociálních a ekonomických determinant zdraví a o nerovnostech ve zdraví v kontextu zdravotní politiky Evropské unie. Jeho hlavním cílem je vývoj konkrétních strategií, směřujících k pozitivnímu ovlivnění zdraví. Pracovníci centra se rovněž podíleli na řešení projektu EC „PHEPA fáze II (implementace intervenčních postupů při problémech s rizikovým a škodlivým pitím alkoholu na národní úrovni) a projektu EC „Capacity building“ (evropská síť strategie omezování spotřeby alkoholu). V roce 2007 pokračovala činnost Koordinačního, monitorovacího a výzkumného pracoviště (KMVP) pro implementaci Evropského akčního plánu Evropa bez tabáku a Evropského akčního plánu o alkoholu.

D. Výzkumné činnosti

CZŽP bylo v roce 2007 řešitelem 3 výzkumných projektů, dotovaných domácími grantovými agenturami (GA ČR, GA AV ČR, MPO ČR). Pracovníci Centra participovali na validaci alternativní metody pro stanovení kožní iritace metodou in vitro s vyžádanou prezentací výsledků na 6. světovém kongresu o alternativách v Japonsku. Výsledky práce byly oceněny i jako nejlepší prezentace na 14.kongresu o alternativách v Linci. Dr.D.Jírová se stala vyžádaným expertem Evropského centra pro validaci alternativ ECVAM (EU) a ICCVAM pro USA v oponentních řízeních projektů validace alternativních metod pro oblast kožní iritace a sensibilizace, které se stanou součástí právního řádu EU a OECD. Výsledky druhé etapy řešení projektu GA ČR o vztahu rizikových faktorů etiopatogeneze burnout syndromu a rizikových faktorů KVO byly prezentovány na 19. světové konferenci IUHPE v Kanadě, stejně jako výsledky výzkumu psychosociálních nerovností ve zdraví v ČR a vybraných evropských zemích a informace o zahájení řešení projektu EU DETERMINE. Druhým rokem pokračovalo řešení projektu GA AV ČR, spočívajícího v komparativní analýze hlavních koncepcí psychické odolnosti – výsledky byly publikovány v časopise s IF a na Xth European Congress of Psychology. V časopise s IF byly též publikovány výsledky empirické studie o expozici zátěži a stresu u pracovníků zdravotnických záchranných služeb ČR s návrhem metodiky včasné diagnostiky, intervence a prevence. Pracovníky CZŽP byla realizována mezinárodní studie WHO/CDC „Global Youth Tobacco Survey“ zaměřená na prevalenci

kuřáctví ve věkové skupině 13-15letých vč. jejich postojů a znalostí o kouření. Rovněž byla realizována Populační studie „Zdraví a škodlivé návyky“, zaměřená na užívání tabáku a alkoholu. Předmětem aplikovaného výzkumu je vývoj a využití alternativních toxikologických metod v buněčných a orgánových kulturách pro stanovení lokální tolerance u aktivních látek i finálních výrobků, se zaměřením na kosmetické prostředky a další PBU. Cílem výzkumu je podpora zdraví a ochrana spotřebitele v souladu s prioritami EK. Výsledky výzkumu byly publikovány v impaktovaných časopisech. V rámci ČNI spolupracuje Centrum se skupinou CEN/BT WG 176 "Construction products: Assessment of release of dangerous substances" Evropské unie na vypracovávání legislativních norem. Pracovníci Centra se podílejí též na řešení grantu EU „A network for actions and activities that address the effect of construction products on the indoor air Quality“.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

V roce 2007 byl realizován Akreditovaný kurz vzdělávacího programu pro nelékařská zdravotnická povolání dle zákona č. 96/2004 Sb. s názvem „PODPORA ZDRAVÍ“, dále semináře v rámci postgraduálního vzdělávání výchovy ke zdraví, metodologii komunitní a skupinové intervence v poradnách podpory zdraví, semináře pro učitele v programu „Kouření a já“, úrazové problematice.

V roce 2007 pokračoval první kurs „Poradenství a časná intervence v oblasti návykového chování“, akreditovaný MZ, dalšími třemi moduly a byl zahájen druhý běh kursu dvěma moduly.

Byla též realizována příprava a vydávání zdravotně výchovných materiálů v rámci ediční činnosti pro laickou i odbornou veřejnost. Pro odbornou veřejnost byly zajištěny přednášky o nové evropské legislativě a její aplikaci v ČR. Přednášky byly zaměřeny na používání nových aditivních látek, o novinkách v doplňcích stravy a o vývoji problematiky tzv. nejistoty měření v mikrobiologii potravin, o odhadu expozice biologickým agens v životním prostředí, o mikrobiální kvalitě ovzduší v nemocničním prostředí, o bakteriích, plísních a roztočích v interiérech budov a řada dalších. Pracovníci Centra též pokračovali v odborné přednáškové, informační a konzultační činnosti v legislativě a metodách zkoušení kosmetických prostředků pro sdružení výrobců a dovozců kosmetických prostředků (PROKOS, ČSZV), sdružení spotřebitelů (SOS-Manuál o použití kosmetiky) a pro odborné společnosti (Kosmetologická společnost ČR, Unie kosmetiček).

F. Jiné činnosti hodné zřetele

Pracovníci CZŽP zastávali v roce 2007 řadu funkcí v národních i mezinárodních orgánech a společnostech, např. funkci ředitele programu CINDI v ČR, funkci místopředsedy ve VVP, funkci Národního koordinátora programu Škola podporující zdraví, funkci Národního delegáta za ČR v rámci EHPS (European Health Psychology Society), funkci předsedkyně poradního sboru hlavního hygienika ČR pro PBU, funkci předsedy výboru Sekce psychologie zdraví ČMPS, funkci člena Scientific Committee of the Xth European Congress of Psychology, členky výboru a registrované oponentky projektů v rámci 7.RP výzkumu EK a funkci členky ústřední komise na ochranu zvířat proti týrání při MZ a aktivně se v roce 2007 účastnili jednání těchto institucí v ČR i v zahraničí. Pracovníci Centra obdrželi cenu na 14.kongresu o alternativách v Linci za nejlepší prezentaci u výzkumné studie korelující výsledky alternativní metody kožní iritace in vitro s výsledky kožní dráždivosti u lidí, dr.D.Jírová obdržela certifikované ocenění od ICCVAM USA (Interagency Coordinating Committee on the Validation of Alternative Methods) za významnou odbornou činnost jako člen nezávislého vědeckého panelu oponentů (Independent Scientific Peer Review Panel) při validaci alternativních metod. V rámci aktivit kontaktní osoby za ČR s WHO-EURO pro problematiku omezování spotřeby tabáku byly vypracovány podklady pro The European

Tobacco Control Report. Z pověření MZ ČR bylo realizováno zapojení do činnosti „Evropského fóra alkohol a zdraví“ EC.

3.3. Centrum hygieny životního prostředí

Vedoucí centra: MUDr. Růžena Kubínová

Pracovní tým: 44 zdravotnických pracovníků, 24 jiných odborných pracovníků

1. Poslání centra

Centrum hygieny životního prostředí se zabývá otázkami vlivu životního prostředí na zdraví člověka. Zkoumá velikost expozice škodlivým látkám a faktorům ze životního prostředí a identifikuje možná zdravotní rizika pro populaci vycházející z těchto expozic. Jsou zde rovněž posuzovány nové postupy a technologie z hlediska vlivu na zdraví, například úpravy pitné vody, materiálů pro styk s pitnou vodou, využití čistírenských kalů, nakládání s nebezpečnými odpady apod. Jsou vypracovávány nové metodiky zjišťování škodlivých látek v prostředí nebo míry poškození organismu těmito látkami. Je zde vedena databáze údajů o kvalitě sledovaných složek životního prostředí a hladin látek v organismu od roku 1994, které jsou pravidelně statisticky zpracovávány a hodnoceny. Trvalou součástí práce Centra je expertizní činnost a také metodické a postgraduální vzdělávání nejen v rámci hygienické služby ČR. Pro Ministerstvo zdravotnictví jsou zpracovávány podklady pro novou legislativu a metodické pokyny.

2. Programové priority v roce 2007

Mezi hlavní programové priority centra patřila koordinace tvorby národních cílů k Protokolu o vodě a zdraví, příprava transpozice nových legislativních předpisů EU (Bathing Water Directive), osvojování si nových přístupů k zajištění bezpečnosti pitné vody, tzv. plánů pro zabezpečení jakosti vody podle WHO (zapojením se do mezinárodních a národních výzkumných projektů na toto téma) a dále sledování nových kontaminantů v pitné a koupací vodě.

Významnou prioritou centra HŽP byla garance a organizační zajištění Systému monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ve vztahu k životnímu prostředí.

Priority směřovaly především také k prohlubování poznatků o vlivu znečištění ovzduší na zdraví, k definování zdravotně zdůvodněných požadavků na kvalitu ovzduší a k hodnocení a řízení zdravotních rizik. Pozornost byla soustředěna na zpřesňování informací o expoziční zátěži populace, definování zdravotně zdůvodněných požadavků na kvalitu ovzduší a zavádění a praktické použití postupů hodnocení zdravotních rizik.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2007 se centrum podílelo na přípravě národní transpozice nové evropské směrnice o koupacích vodách (2006/7/ES) jak formou připomínkových návrhů k novele zákona o ochraně veřejného zdraví a novele prováděcí vyhlášky, včetně souvisejících jednání se zástupci jiných rezortů (MŽP a MZe). Pracovníci centra na základě dlouhodobého pověření MZ zastupovali ČR v různých expertních orgánech Evropské komise (EK) a podíleli se na jejich práci: a) Expertní skupina pro stavební výrobky pro styk s pitnou vodou; b) Komise pro jakost vody určenou pro lidskou spotřebu; c) Komise pro koupací vody; d) Expertní skupina pro mikrobiologii vody.

Centrum zpracovalo každoroční národní zprávu o kvalitě vody ke koupání pro EK a na žádost MZ dále zpracovalo zvláštní zprávu pro odbornou i laickou veřejnost „Přírodní koupací vody v České republice v sezónách 2004-2006“ formou plakátového sdělení (zveřejněno na MZ a na internetových stránkách všech KHS).

Pracovníci centra koordinovali činnost mezirezortního pracovního týmu pro tvorbu národních cílů k mezinárodnímu Protokolu o vodě a zdraví, na základě dvou kol MPŘ dopracovali

konečný návrh cílů pro schválení vládou a zastupovali ČR na jednáních k Protokolu v zahraničí.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

V rámci centra působí čtyři národní referenční laboratoře či centra.

Dominantní činností NRC pro pitnou vodu je poskytování odborných stanovisek, vyjádření a konzultací k problematice hygieny a analytiky pitné a rekreační vody a výrobků pro styk s pitnou vodou. Počet písemných stanovisek v roce 2007 byl přes 240 (z toho pro MZ a KHS či ZÚ 33 resp. 41 stanovisek), počet osobních a telefonických konzultací byl v řádu tisíců. NRC uspořádalo 10 různých druhů mezilaboratorních porovnávacích zkoušek (MPZ) pro hygienické a vodohospodářské laboratoře. NRC dále zpracovalo dva nové metodické pokyny a doporučení a návrh revize normy TNV 75 7717 – Jakost vod – Stanovení planktonních sinic, která bude vydána jako ČSN.

Náplní činnosti Odborné skupiny hygieny ovzduší bylo především zpracovávání odborných stanovisek, hodnocení zdravotních rizik, legislativní činnost, školení, poskytování konzultací a meziresortní spolupráce v odborných skupinách. Do laboratorních činností lze zařadit organizačně i odborně náročné aktivity mezi které patří organizace programů zkoušení způsobilosti, rozvoj a aplikace postupů měření širšího spektra suspendovaných částic ve venkovním a vnitřním ovzduší. Expertizní činnost zahrnovala hodnocení zdravotních rizik, odborné posuzování a řadu měření venkovního i vnitřního ovzduší, v této oblasti je stálý relativně vysoký zájem o měření (zvláště v bytech a v kancelářích), objevují se i specifické prostory (obchodní domy, archivy...).

Pro MZ ČR byly realizovány dvě expertizy a 5 vyjádření, pro hygienickou službu 30 expertiz a 18 vyjádření.

Činnost referenční laboratoře pro hygienu půdy a odpadů se zaměřila především na posuzování technologií a výrobků v oblasti odpadů, včetně hodnocení jejich vlivů na zdraví, hodnocení zdravotních rizik technologií pro sanaci starých zátěží, hodnocení zdravotních rizik výrobků na bázi enzymů a mikroorganismů a posouzení zdravotní nezávadnosti u anorganických a organických hnojiv. NRL posuzovala nebezpečné vlastnosti odpadů a zabývala se odpady ze zdravotnických zařízení. Bylo vypracováno 102 expertizních zpráv, 92 zpráv nebo vyjádření pro zdravotnická zařízení, 20 zpráv pro MZ a hygienickou službu a cca 56 dílčích vyjádření v oblasti odpadů, kontaminované půdy, technologií, GMO a hnojiv.

Laboratoř odborné skupiny hygieny půdy a odpadů se reakreditovala podle nové normy ČSN ISO 17025: 2005. Laboratorní činnost byla zaměřena na mikrobiologické rozbory půdy, kalů z čistíren odpadních vod a upravených bioodpadů a dále pak na ekotoxikologické testování odpadů a stavebních materiálů se zabudovaným odpadem. Celkem bylo analyzováno 652 vzorků výrobků nebo vzorků prostředí (kaly, půda).

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

V rámci projektu II Systému monitorování byla dokončena dvouletá speciální studie zaměřené na zjišťování nových látek v pitné vodě (halooctových kyselin, které jsou součástí vedlejších produktů dezinfekce). Dalšími subprojekty bylo retrospektivní šetření epidemií z pitné vody za období 1995-2005 a ve spolupráci s projektem HELEN vyhodnocení spokojenosti spotřebitelů s kvalitou pitné vody v ČR. Zprávy o všech subprojektech byly součástí Zprávy o kvalitě pitné vody v ČR za rok 2006. Centrum celoročně spolupracovalo s MZ na zajištění bezchybného provozu Informačního systému PiVo, který slouží jako základ sběru a hodnocení dat o kvalitě vody v ČR.

Centrum dále garantuje a organizačně zajišťuje monitoring zdravotního stavu ve vztahu ke kvalitě venkovního a vnitřního ovzduší.

V rámci Subsystému III – Zdravotní důsledky a rušivé účinky hluku na zdraví bylo v roce 2007 realizováno ve spolupráci se zdravotními ústavy dotazníkové šetření Hluk a zdraví v 10 městech ČR, ve vybraných tichých a hlučných lokalitách. Hlavním cílem při hodnocení dotazníkového šetření je zkoumání vztahu objektivně zjištěné hlukové zátěže k obtěžování obyvatel hlukem a zjišťování vlivu hluku na zdravotní stav člověka.

V roce 2007 byly provedeny odběry vzorků krve a moče dospělých osob (věkové rozmezí 18-45 let) ve 4 lokalitách po 100 vzorcích z každé oblasti. V krvi a moči byly stanoveny hladiny toxických prvků (kadmium, olovo, rtuť) a benefičních prvků (měď, selen, zinek). V krvi byla dále provedena cytogenetická analýza periferních lymfocytů, v moči pak hladiny kreatininu, kotininu a jodu. Byly provedeny odběry vzorků mateřského mléka kojících žen (50 vzorků z každé oblasti) pro stanovení hladin perzistentních chlorovaných organických látek. Byly aktualizovány (rozšířeny) dotazníky a databáze. V Praze a Ostravě probíhaly odběry vzorků PM₁₀ (Praha N = 30, Ostrava N = 14) pro analýzu mutagenní potence a monitorování bakteriální mutagenity jeho extraktu v návaznosti na analýzu PAU. Všechny analýzy byly provedeny v laboratořích odborné skupiny pro genetickou toxikologii ve Státním zdravotním ústavu, kromě analýzy perzistentních chlorovaných organických látek v mateřském mléce a analýzy jodu v moči.

V roce 2007 byla vydána Souhrnná zpráva monitoringu a Odborné zprávy jednotlivých subsystémů.

D. Výzkumné činnosti

V roce 2007 pokračovalo centrum v řešení několika zahraničních projektů, viz příloha 5.

Dalším projektem centra je grant s reg. č. NR/9015-3/06: „Retrospektivní sledování hladin indikátorových kongenerů PCB a vybraných chlorovaných pesticidů v séru české populace v období 1970-1996“. Cílem grantu je retrospektivní sledování hladin vybraných POPs ve směsných vzorcích séra české populace se zohledněním věku a pohlaví v oblastech shodných s oblastmi realizace subsystému V – biologický monitoring. Dále jsou sledovány vztahy mezi hladinami celkových lipidů, cholesterolu a triglyceridů v séru a koncentracemi sledovaných xenobiotik.

Pokračuje spolupráce na plnění mezinárodního projektu EU-č. FOOD-CT-2006-016253: „Vliv dlouhodobé nízké expozice směsi prvků na zdraví citlivých populačních skupin“ (projekt PHIME – Public Health Impact of long-term, low-level Mixed Element exposure in susceptible population strata), řešeného v rámci 6. RP EU. V roce 2007 byly sledovány hladiny olova, rtuti a kadmia v krvi dětí ve věku 7-10 let ze 4 lokalit (Kašperské hory, Mníšek pod Brdy, Praha, Ostrava). Dále budou sledovány prvky související se zátěží z dopravy (platina, paladium, rhodium). Výsledky budou porovnávány s dalšími participujícími státy.

Odborná skupina se do 30. 9. 2007 podílela na projektu ESBIO (vývoj koherentního přístupu k biomonitoringu v Evropě).

Úspěšně také pokračuje zahraniční studie HAPIEE II, jejímž cílem je sledování a vyhodnocení kvality života stárnoucí populace.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

V rámci postgraduálního vzdělávání centrum uspořádalo celkem 4 semináře, 6 konzultačních dnů a 1 stáž pro více než 500 osob; pracovníci OS prezentovali více než 100 přednášek, či posterů na různých seminářích a konferencích v ČR i zahraničí. Proběhla prezentace metodik a výsledků při stážích studentů středních zdravotnických škol a v rámci výuky mediků na 3. lékařské fakultě UK.

Byl uspořádán třídní kurs „Hodnocení nebezpečných vlastností odpadů“, a konzultační den „Nakládání s odpady ze zdravotnických zařízení. Pracovníci centra jsou zapojeni i do

dalších mimořesortních systémů vzdělávání a to především v oblasti MŽP. Publikovali také několik desítek článků v odborné literatuře.

Centrum má své průběžně aktualizované internetové stránky pro odbornou i laickou veřejnost.

F. Jiné činnosti hodné zřetele

V rámci expertizního posuzování zdravotní bezpečnosti výrobků a chemických látek, určených pro styk s pitnou vodou, bylo posouzeno 29 skupin výrobků a 8 dezinfekčních přípravků. Pracovníci centra se dále podíleli na práci rozkladové komise ministerstva životního prostředí a na posudkové činnosti v rámci grantových agentur.

3.4. Centrum pracovního lékařství

Vedoucí centra: doc. MUDr. Pavel Urban, CSc.

Pracovní tým: průměrný počet pracovníků v roce 2007 odpovídal 80 přepočteným úvazkům.

Lékaři tvořili 24 %, zdravotničtí pracovní-nelékaři 47 %, jiní odborní pracovníci ve zdravotnictví 8 % a nezdravotničtí pracovníci 21 %.

1. Poslání centra

Posláním Centra pracovního lékařství SZÚ je sloužit jako vědecko-výzkumná a expertní základna Ministerstva zdravotnictví a státního dozoru v oblasti ochrany a podpory zdraví při práci. Centrum se zabývá zejména hodnocením rizika působení chemických, fyzikálních i psychosociálních faktorů práce a pracovního prostředí na zdraví člověka a možnostmi ochrany před tímto působením.

2. Programové priority v roce 2007

Zahrnovaly spektrum činností od složitých laboratorních analýz v rámci vědecko-výzkumné, referenční a expertizní činnosti, přes zpracovávání podkladů pro MZ k nejrůznějším, odborně náročným problémům, až po účast na transpozici legislativy EU v oblasti BOZP do právního systému ČR a její implementaci do praxe.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

CPL zpracovalo 104 odborných stanovisek pro MZ a Krajské úřady ve správním řízení o nemocech z povolání, závěrečnou zprávu o hodnocení kompletní dokumentace pro 1 biocid pro Evropskou komisi, 12 hodnotících zpráv o posouzení zdravotního rizika k registraci chemických látek, 7 doporučení PEL/NPK-P a cca 50 posudků týkajících se chemických látek z hlediska prostředí pracovního i životního. Z nejvýznamnějších vyjímáme: škodlivost oxidu zirkoničitého na ženský organismus, kategorizace práce v léčebných barokomorách, sklad odpadů chemických látek v Libčanech, reklasifikace některých sloučenin bóru v EU, fosfor a jeho účinky na zdraví, chemické odpařovací indikátory tepla aj.

Pracovníci CPL se podíleli na tvorbě řady právních předpisů, např. novela zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, novela zákona č. 120/2002 Sb., o podmínkách uvádění biocidních přípravků a účinných látek na trh, novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, revize nařízení vlády č. 148/2006 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací, novela nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o vymezení ztíženého pracovního prostředí, příprava nařízení vlády č. 1/2008 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, novela vyhlášky č. 342/1997 Sb., kterou se stanoví postup při uznávání nemocí z povolání a vydává seznam zdravotnických zařízení, která tyto nemoci uznávají, včetně účasti na vypořádání připomínek a projednání v komisi Legislativní rady vlády ČR, novela metodického návodu MZ k zajištění jednotného postupu při ověřování podmínek vzniku onemocnění pro účely posuzování nemocí z povolání a ohrožení nemocí z povolání, příprava věcného záměru zákona o zdravotnických službách (části týkající se pracovnělékařské péče a nemocí z povolání) a souvisejících vyhlášek, novela vyhlášky č. 305/2002 Sb., kterou se stanoví obsah žádosti a podrobná specifikace údajů předkládaných před uvedením biocidního přípravku nebo účinné látky na trh, revize příručky správné praxe

ke směrnici 2003/10/ES, o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (hlukem), připomínkování příloh návrhu nařízení ES o klasifikaci a označování látek a směsí (GHS). Pracovníci CPL provedli revizi překladu cca 10 materiálů publikovaných Evropskou agenturou pro BOZP v Bilbao, o což bylo CPL požádáno prostřednictvím MPSV a MZ.

B. Metodické a referenční činnosti v ochraně a podpoře zdraví

Na CPL působilo v roce 2007 celkem 8 národních referenčních laboratoří či pracovišť.

Národní referenční centrum pro průmyslové chemické látky mj. vypracovávalo expertizní posudky na chemické přípravky z hlediska hygieny práce, hodnotilo zdravotní rizika chemických látek a nakládání s geneticky modifikovanými organismy, připravilo formulář pro informační systém CHLAP a připomínkovalo připravované nařízení ES ke globálně harmonizačnímu systému.

Národní referenční laboratoř pro analýzu toxických plynů v ovzduší pracovišť byla zaměřena na vývoj strategie k měření a hodnocení chemické zátěže dýchací zóny v podmínkách zkušebních režimů v nově vybudovaných objektech se zahraničními technologiemi, např. ve velkokapacitní sterilizovně v Michalovicích (ethylenoxid).

Národní referenční laboratoř pro měření a posuzování hluku v pracovním prostředí a vibrace mj. organizovala mezilaboratorní porovnávací zkoušky pro autorizované a akreditované laboratoře a zajišťovala nad nimi metodický dohled v terénu.

Národní referenční laboratoř pro prašnost a mikroklima v pracovním prostředí prováděla měření a hodnocení mikroklimatu, prašnosti, vzduchotechnických parametrů a osvětlení, např. tepelné zátěže na pracovištích s extrémně vysokou teplotou. Z pověření Ministerstva dopravy byly prováděny zkoušky drážních vozidel na zkušebním okruhu, který je jediný svého druhu ve střední Evropě.

Národní referenční laboratoř pro neionizující elektromagnetická pole a záření se soustředila na měření a hodnocení expozice nízkofrekvenčním magnetickým polím v provozech používajících zařízení s velkými elektrickými proudy. Mj. byla hodnocena situace při obsluze aparatury pro bodové sváření. Laboratoř se podílela na posouzení možných zdravotních rizik souvisejících s uvažovaným umístěním amerického radiolokátoru ve vojenském újezdu Brdy.

Národní referenční pracoviště pro biologické monitorování expozice chemickým látkám v pracovním prostředí mj. připravilo a v praxi ověřilo metodu pro posuzování dermální expozice TDI na základě stěrů z pokožky a povrchů na pracovišti.

Národní referenční pracoviště pro expozice organickým chemickým látkám se zaměřilo na studium možností odhadu toxicity výpočtem (QSAR) na základě znalosti chemické struktury pro látky dosud experimentálně netestované na toxické účinky a na alternativní testování toxicity.

Národní referenční pracoviště pro fyziologii a psychofyziologii práce připravilo metodický materiál: „Ergonomické checklisty a nové metody práce při hodnocení ergonomických rizik“. V oblasti psychologie práce byla posouzena vybraná pracoviště pražského Magistrátu a psychická zátěž při práci školního inspektora. Pracoviště dále provedlo pilotní studii hodnocení zrakové únavy aparátem Flicker. Pro prevenci konfliktních situací na pracovišti byl vydán edukační leták „Problémy ve vztazích na pracovišti – MOBBING“.

V rámci podpory zdraví na pracovišti CPL organizovalo 3. ročník soutěže Podnik podporující zdraví. Vítězným podnikům byla 23. 10. 2007 v Kaiserštejnském paláci ministrem práce a sociálních věcí, RNDr. Petrem Nečasem, předána ocenění. Dále pokračovala práce na projektu Move Europe.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

V rámci Monitoringu zdravotního stavu obyvatelstva je v gesci CPL subsystém VII: Zdravotní rizika pracovních podmínek a jejich důsledky. Expozice rizikovým faktorům práce je monitorována v Registru kategorizace prací (KAPR) a v Registru osob profesionálně exponovaných chemickým karcinogenům (REGEX). Zdravotní důsledky této expozice jsou monitorovány v Národním registru nemocí z povolání.

- KAPR: Mj. byl 2x proveden rozsáhlý výtah dat pro České dráhy.
- REGEX: Ke konci roku 2007 bylo v tomto systému registrováno 7 333 osob, o kterých je k dispozici 14 730 záznamů.
- Národní registr nemocí z povolání podstoupil mezinárodní audit kvality. V roce 2007 bylo do Registru ohlášeno celkem 1 292 případů profesionálních onemocnění. Jejich přehled lze najít na adrese: <http://www1.szu.cz/chpnp/index.php?page=NZP>.

D. Výzkumné činnosti

V roce 2007 řešilo CPL celkem 24 grantových projektů podporovaných agenturami tuzemskými (IGA MZ 6 projektů, GA ČR 5 projektů, GA MŠMT 1 projekt, GA UK 1 projekt, 1 projekt podpory zdraví MZ, interní granty SZÚ na podporu mladých vědců – 4 projekty) i zahraničními (6 projektů). Na podkladě výzkumných aktivit CPL vzniklo 113 prací. Celkový součet impakt faktorů časopisů, v nichž byly tyto práce publikovány, je 47,596. Odezva publikací pracovníků CPL měřeno počtem citací ve Web of Science představovala v roce 2007 celkem 259 citací. Pracovníci CPL rovněž posuzovali grantové přihlášky pro agentury IGA, GAČR, GAAV a GAUK.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

CPL je akreditováno u MZ pro uskutečňování vzdělávacího programu pro specializační obor pracovní lékařství. V roce 2007 bylo zorganizováno 7 konzultačních dnů, jejichž návštěvnost dosahovala 250–300 posluchačů. CPL se významně podílelo na přípravě 28. Kongresu pracovního lékařství s mezinárodní účastí, v jehož rámci proběhl Teisingerův den průmyslové toxikologie, Benův den fyziologie a psychologie práce a Den průmyslové neurologie. Byl uspořádán certifikovaný kurz „Hodnocení a kontrola zdravotních rizik na pracovišti“ a opakované inovační kurzy „Nebezpečné chemické látky a přípravky“ pro krajské toxikology z KHS, pro pracovníky zdravotních ústavů i další zájemce. Pracovníci CPL prováděli výuku na LF a PpF UK, IPVZ a NCONZO, školili diplomanty i doktorandy.

F. Jiné činnosti hodné zřetele

CPL je zapojeno do sítě WHO spolupracujících center pro pracovní lékařství. Dne 13. 2. 2008 získalo redezignaci na další 4 roky. Dvěma projekty je zapojeno do programu „WHO Collaborating Centers Work Plan 2006–2010“.

CPL bylo hlavním hygienikem pověřeno organizací českého národní hodnocení Směrnice Rady ze dne 29. května 1990, o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami (tzv. VDU direktiva). Účast ČR (jako jediné z nových“ členských zemí EU) na tomto mezinárodním projektu byla oceněna děkovným dopisem, který německé Bundesministerium für Arbeit und Soziales zaslalo českému ministerstvu zdravotnictví.

Pracovníci CPL zastupují Českou republiku v řadě mezinárodních organizací, jako je např. EUROSTAT, Committee for Risk Assessment of the European Chemicals Agency, Working Party on Manufactured Nanomaterials, and Expert Group for QSAR při OECD, WHO

International Advisory Committee on EMF, Scientific Committee on Emerging Health Risks,
European Network Workplace Health Promotion aj.

3.5. Centrum hygieny potravinových řetězců

Vedoucí centra: Doc. MVDr. Jiří Ruprich, CSc.

Pracovní tým: 29,6 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2007) (fyzický stav 19 zdravotnických pracovníků, 10 jiných odborných pracovníků a 2 techničtí pracovníci)

1. Poslání centra

Základním posláním centra je odborná práce na rozhraní mezi oblastí náležející kompetenčně resortu zdravotnictví a oblastí spravovanou zemědělskými a dalšími odborníky. Zaměření zdravotnických organizací na tuto oblast bylo doporučeno WHO již před 30 lety, jako efektivní způsob prevence zdravotních problémů spojených s potravinami a výživou. V praxi centrum zaměřuje svoji činnost na problematiku bezpečnosti potravin a na aplikovanou výživu. Práce je soustředěna především na hodnocení dietární expozice populace nebezpečným agens a charakterizaci zdravotních rizik. Výsledky jsou důležitým podkladem pro národní zdravotní politiku i pro obhajobu vědecky opodstatněných národních zájmů při přípravě legislativy na úrovni Evropské unie.

2. Programové priority v roce 2007

Programovou prioritou v činnosti centra bylo pokrytí základních částí systému analýzy rizika v oblasti bezpečnosti potravin a aplikované výživy. Část týkající se hodnocení zdravotních rizik byla realizována především v rámci výzkumné a monitorovací činnosti centra. Část týkající se řízení zdravotních rizik byla realizována zejména prostřednictvím posuzování žádostí o schvalování potravin nového typu, geneticky modifikovaných organismů a technickým zabezpečením systému rychlého varování pro potraviny a krmiva EU pro OOVZ. Vedle toho se centrum podílelo na tvorbě podkladů pro národní legislativu i legislativu EU. V řadě případů pak centrum připravovalo odborné podklady pro rozhodování státních orgánů, především MZ ČR, ale v některých případech i MZe ČR. Část týkající se komunikace o zdravotních rizicích byla realizována především formou spolupráce na vzdělávání (výuka na univerzitách i v rámci doškolování pracovníků OOVZ), pravidelnou spoluprací s médii (např. komentáře zveřejňované v denním tisku nebo vystoupení v rozhlasu a televizi, ale i podporou výstupů nezávislého Vědeckého výboru pro potraviny, který centrum hostí. Významnou část komunikace představovala i tvorba webových stránek, jak pro odborníky (týmový web pro správu případů RASFF, GMO a PNT), tak i pro širokou veřejnost (např. výstupy Vědeckého výboru pro potraviny, výsledky monitoringu dietární expozice populace ČR, spotřeba potravin před vstupem ČR do EU. Výsledky práce lze charakterizovat pro následující oblasti.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2007 se centrum podílelo na přípravě podkladů pro novelizaci „Strategie zajištění bezpečnosti potravin v ČR po přistoupení k EU“ (usnesení vlády ČR č. 1277/2004), s cílem vymezit program na další rok. Dále se pracovníci centra podíleli na přípravě dílčích odborných podkladů pro oblast regulace hygienických limitů pro potraviny (např. příprava a novelizace nařízení EK pro kontaminující látky), při přípravě rozhodnutí EK v oblasti potravin nového typu (PNT) a geneticky modifikovaných organismů (GMO).

B. Metodické a referenční činnosti v ochraně a podpoře zdraví

Centrum sloužilo i v roce 2007 jako referenční místo OOVZ pro systém rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Za rok centrum přijalo 1141 e-mailů a technicky z nich zpracovalo 192 jako významných pro informační systém OOVZ, což je srovnatelné s rokem

2006. Ukazuje se, že systém RASFF EU, v kombinaci s dalšími systémy rychlého varování (např. INFOSAN WHO), hraje stále důležitější roli při řízení činnosti dozorových orgánů.

Centrum je sídlem pracovní skupiny pro potraviny nového typu (PNT). Ta za rok připravila 58 odborných stanovisek k žádostem a oznámením podaným v EU, vznesla 7 dotazů k ČS EU a písemně odpověděla na 85 dotazů z jiných zemí EU. Pro pravidelná jednání pracovní skupiny pro PNT při EK byly připraveny materiály např. pro "EU Novel Food Catalogue".

Koordinační pracoviště pro posuzování geneticky modifikovaných organizmů (GMO) na centru zpracovalo ve spolupráci s dalšími centry SZÚ 14 odborných posudků k žádostem o uvádění GMO do životního prostředí v ČR a 24 odborných posudků k oznámením organizací o uzavřeném nakládání s GMO v ČR (podle zákona č. 78/2004 Sb.). Odborné posudky byly zaměřeny zejména na hodnocení zdravotního rizika posuzovaných GMO.

Počty odborných posudků v nejdůležitějších oblastech za rok 2007:

Charakter odborné práce pro MZ ČR / EK	Počet posudků
Hlášení systému rychlého varování pro potraviny / krmiva	192
Schvalování geneticky modifikovaných organizmů	38
Schvalování potravin nového typu	150

Na centru pracovala v roce 2007 tři národní referenční pracoviště (pro mikroskopické houby a jejich toxiny; pro listerie; pro GMO a GM potraviny). Referenční pracoviště pro listerie se na začátku roku významně zapojilo do specializované diagnostiky v případě epidemie listeriózy v ČR (typizace 607 izolátů *Listeria monocytogenes* z potravin a od nemocných osob).

V roce 2007 pokračovalo centrum ve své práci tzv. „kontaktního bodu WHO pro bezpečnost potravin“. Vedle poskytování informací WHO centrum pokračovalo v šíření informací ze systému rychlého varování WHO (INFOSAN) pro OOVZ.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Centrum dlouhodobě garantuje národní program v oblasti monitoringu dietární expozice člověka (viz <http://www.szu.cz/publikace/subsystem-iv-zdravotni-dusledky-zateze-lidskeho-organismu>). Koncem roku 2007 byly vyhodnoceny výsledky prvního roku monitorovacího období 2007-2008, které přináší unikátní hodnocení expozice, případně i charakterizaci zdravotního rizika pro řadu nebezpečných chemických a biologických agens v typické české stravě (kontaminující látky, bakteriální patogeny, mikroskopické houby a jejich toxiny a geneticky modifikované organizmy). Výsledky slouží jak na národní úrovni, tak i jako podklady pro Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA). Odběry vzorků pro tento monitoring jsou zajišťovány ve spolupráci s 12 zdravotními ústavy na různých místech v ČR.

D. Výzkumné činnosti

Tématickou prioritou výzkumu centra byla oblast bezpečnosti potravin a aplikované výživy. V roce 2007 bylo centrum zapojeno do řešení 5 mezinárodních projektů. Jednalo se o projekty 6. rámcového projektu (SAFEFOODS, EFCOVAL, EURRECA) a DG SANCO (ENTERNET ECDC). Centrum rovněž participovalo v projektu WHO (GLOBAL SAL-SURV). Na národní úrovni byl řešen 1 projekt NAZV MZe ČR (SALMREZ), 2 projekty MŠMT ČR (Mikrobiologická rizika v mlékárenských výrobcích; *Listeria monocytogenes* - postupy hodnocení kvality a bezpečnosti výrobků) a 1 projekt MŽP ČR (Laboratorní detekce geneticky modifikovaných organizmů používaných pro výrobu potravin a krmiv).

V souvislosti s výzkumnou a další činností centra publikovali v roce 2007 pracovníci centra celkem 72 různých odborných prací.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Vedoucí odborníci centra zabezpečovali i v roce 2007 pravidelné přednášky v oborech týkajících se výživy člověka, mikrobiologie, chemie a toxikologie. Tyto přednášky jsou připravovány jak pro doškolování zdravotnických odborníků (NCONZO, ILF), tak i pro pregraduální výchovu medicínských odborníků. Na centru probíhají pravidelné exkurze studentů středních i vysokých škol. Centrum některé studenty akceptuje i na dlouhodobější stáže (9 studentů). Na centru si studenti medicínských i technických univerzit připravují své diplomové a doktorandské práce (4 práce). Pracovníci centra vykonávají funkce členů oborových rad některých univerzitních komisí pro obhajoby doktorandských prací (např. hygieny potravin, toxikologie, atp.). V průběhu roku připravili pracovníci centra na vyžádání médií také několik odborných komentářů pro širokou veřejnost (např. k problematice GMO a PNT, k problematice listerií a salmonel, atp.).

F. Jiné činnosti hodné zřetele

Významnou činností centra v roce 2007 byla technická podpora činnosti tzv. Vědeckého výboru pro potraviny (VVP), jenž byl zřízen MZ ČR podle vládního usnesení č.1320/2001, jako partnerský tým v souvislosti s ustavením EFSA. Centrum zabezpečovalo rozsáhlou formální i odbornou recenzi výstupů VVP, které jsou dostupné na webu: <http://www.szu.cz/tema/bezpecnost-potravin/dokumenty-vedecke-ho-vyboru-pro-potraviny> Mezi nejvíce využívanými výstupy VVP z roku 2007 byly především přehledné materiály k problematice doplňků stravy a potravin nového typu, mykotoxinu ochratoxinu A v potravinách, alergie na kravské mléko, základů hodnocení mikrobiologického rizika, které jsou využívány jak kontrolními organizacemi pro potraviny, tak i některými univerzitami k výuce studentů. Centrum se podílelo i na specializované expertizní činnosti pro nestátní subjekty. Z kapacitních důvodů byl rozsah těchto prací značně omezený. Většinou šlo o specializovaná laboratorní vyšetření v referenčních laboratořích.

Více informací o činnosti centra je k dispozici na webu: <http://www.szu.cz>

3.6. Oddělení biostatistiky a informatiky

Vedoucí oddělení: RNDr. Bohumír Procházka, CSc.

Pracovní tým: 17 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2007)

1. Poslání oddělení

Hlavní činností OBI jsou veškeré práce spojené se zajištěním tvůrčí spolupráce s jednotlivými centry a řešiteli grantů v oblasti aplikace statistických metod, zpracování dat a poskytováním odborných konzultací pro pracoviště SZÚ a HS. Další oblastí činnosti jsou práce spojené se správou a rozvojem počítačové sítě, její ochranou, provozem IT techniky, zajištěním provozu internetových stránek SZÚ a provozem síťových aplikací SZÚ. V roce 2007 bylo do oddělení zařazeno Národní referenční centrum pro epidemiologickou analýzu dat.

2. Programové priority

Odborné priority lze rozdělit do dvou základních oblastí, a to jednak na rozvoj a provoz IT technologií a jejich využití v rámci celé organizace a na druhé straně na plnou podporu výzkumu a ostatních činností SZÚ v oblasti biostatistiky prostřednictvím podílu na řešení úkolů jednotlivých center.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V průběhu roku 2007 se pracoviště podílelo na rozvoji celorepublikového informačního systému EpiDat (registr povinných hlášení infekčních onemocnění). Zajišťovalo přípravu modernizace EpiDatu a jeho napojení na celoevropské systémy ECDC. Pracoviště zajišťovalo provoz centrální databáze systému EpiDat a poskytování informací z tohoto systému pro MZ. Rovněž se podílelo na analýzách hlášených případů onemocnění HIV/AIDS a rozvoji příslušného systému.

B. Metodická a referenční činnost v ochraně a podpoře zdraví

Pracovníci celého oddělení se podíleli na tvorbě, provozu a rozvoji celorepublikových registrů provozovaných ministerstvem zdravotnictví (EpiDat, ARI, KaPr a Pandemie) a na činnosti poradního sboru pro informatiku hlavního hygienika ČR. Dále se za SZÚ a MZ podíleli na činnosti mezinárodních projektů v rámci The European Surveillance System ECDC, Evropského centra pro epidemiologické modelování HIV/AIDS, Network on Modeling EC, EISS mapping project a EISS mortality early warning and surveillance. Spolupracovali s WHO na konstrukci růstových standardů dětí.

C. Monitorování a výzkum vztahů životních podmínek a zdraví

Statistická část oddělení se podílela na přípravě šetření a analýze dat různých subsystémů Centra hygieny životního prostředí, časové i prostorové analýze dat surveillance infekčních nemocí, statistické detekci epidemií.

D. Výzkumná činnost

Odborníci pracoviště se podílí na řešení různých grantů vedených jak v SZÚ, tak i mimo. Z OBI jsou řízeny výzkumné aktivity v oblasti dětské antropometrie a provádění prací v oblasti celostátního antropometrického výzkumu dětí se zaměřením na růstové křivky, sekulární trend a obezitu. Pracovníci OBI zajišťují zpracování různých projektů (včetně dotazníkových studií) řešených všemi centry SZÚ. Mezi odborné projekty a úkoly, na nichž se podstatně podíleli pracovníci OBI statistickým a technickým řešením, patří zejména: modelování v oblasti toxikologie a toxikokinetiky, podíl na analýzách v oblasti epidemiologie, příprava

podkladů vycházejících z demografických dat a jejich využití pro epidemiologické analýzy. Odborníci OBI se podíleli na publikační a recenzní činnosti, účastnili se domácích i zahraničních konferencí, často se zvanými přednáškami.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Odborní pracovníci OBI zabezpečovali i v roce 2006 přednášky v oblasti biostatistiky. Tyto přednášky jsou připravovány jak pro doškolování zdravotnických odborníků, tak i pro pregraduální výchovu medicínských odborníků.

F. Jiné odborné činnosti

Pracovníci OBI jsou členy různých komisí, odborných rad a výborů odborných společností. Specialisté OBI vytvářeli programové prostředky podle požadavků jednotlivých pracovišť. Prováděli grafické práce související s prezentací výsledků pracovišť. Navrhovali a konstruovali speciální elektronická zařízení pro účely ústavu.

3.7. Středisko vědeckých informací

Vedoucí střediska: Mgr. Jana Veselá

Pracovní tým: 18,9 pracovníků (celkový přepočtený stav za rok 2007)

1. Poslání střediska

Základním posláním střediska a jeho odborné knihovny je zajišťování knihovnicko-informačních služeb pro výzkumná a odborná pracoviště SZÚ, dále pak poskytování služeb překladatelských, edičních a reprografických. Knihovna poskytuje v rámci své gesce také veřejné knihovnické a informační služby, zejména uživatelům sítě VISZ, pracovištím hygienické služby a další odborné i laické veřejnosti.

2. Programové priority

Programovou prioritou střediska bylo poskytovat aktuální informace z nejnovějších informačních zdrojů a rozšiřovat jejich spektrum. Fond knihovny byl systematicky doplňován celou domácí knižní i časopiseckou produkcí příslušné oblasti a vybranými zahraničními tituly. Středisko přešlo k rutinnímu provozu vyšší verze knihovního systému KPwin SQL a mezinárodnímu standardu MARC21. Pokračovala práce na periodické revizi fondu, včetně obsahové prověrky. Středisko nadále zabezpečovalo přístup do plnotextových a oborových bibliografických databází v rámci 5 projektů MŠMT a MZ ČR, propagaci těchto databází a individuální školení uživatelů. V rámci těchto projektů byly průběžně koordinovány duplicitní přístupy a doplňovány kolekce časopisů. Pracovníci střediska zabezpečovali překladatelské služby pro pracoviště SZÚ, včetně jazykových konzultací. Vydavatelská činnost SZÚ byla rozšířena o časopis Hygiene a byla zprovozněna i jeho elektronická verze. Pokračovaly práce na začlenění časopisu Central European Journal of Public Health do dalších mezinárodních databází.

A. Knihovnicko-informační služby

V roce 2007 bylo knihovnou zapůjčeno 32925 knihovních jednotek, z toho požadavků na meziknihovní služby bylo vybaveno 2065. V rámci systému Virtuální polytechnické knihovny (systém elektronického zaslání dokumentů) poskytovalo SVI služby jako účastnická knihovna. Bylo vyhotoveno 913 retrospektivních rešerší a 82 rešerší průběžných. U rešerší typu citovanost autora byly výstupy redakčně upravovány podle platných norem.

B. Tvorba www stránek a portálů

Po zásadních úpravách byla zprovozněna databáze záznamů publikační činnosti pracovníků SZÚ s retrospektivou od roku 1992. České webové stránky v rámci projektu National Library of Medicine USA: World library of toxicology, chemical safety and environmental health byly průběžně upravovány. Byl připraven a do zkušebního provozu uveden vstupní modul pro online plnění databáze fotodokumentace vzniklé na pracovištích SZÚ. Pracovníci střediska průběžně soustřeďovali a zpracovávali údaje o meziročním přírůstku personální bibliografie pracovníků SZÚ.

C. Ediční činnost

SZÚ byl pověřen dalším vydáváním časopisu Hygiene. Ve spolupráci s nakladatelstvím Tigris se podařilo problémy s vydáním předchozího ročníku vyřešit a řádný 52. ročník vydat v druhé polovině roku 2007. Zároveň byly vytvořeny české webové stránky časopisu, s průběžně doplňovanou stránkou odborných aktualit. Časopis byl nově začleněn do mezinárodních databází Scopus a EMCare.

Digitalizovaný archiv čísel na webových stránkách časopisu Central European Journal of Public Health (CEJPH) byl doplněn abstrakty z dalších ročníků od počátku vydávání v r.

1993 a plnými texty nejnovějších čtyř ročníků. Časopis CEJPH se stal jedním z oficiálních časopisů Central and Eastern European Chapter of the International Society for Environmental Epidemiology (CEECE/ISEE), pro kterou bylo zajištěno vydání supplementu pro konferenci Young vision and expert know-how in environmental epidemiology, pořádané v Čeladné 26.-29. listopadu 2007.

Časopis Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica vycházel pouze v elektronické verzi.

D. Jiné odborné činnosti

SVI zabezpečovalo další vyžádané služby z jednotlivých center (redakční práce u neperiodických publikací, fotoslužby, digitalizace a grafické úpravy dokumentů). Do nového ekonomického systému se SVI zapojilo objednáváním publikací a vedením agendy vydavatelské činnosti, včetně skladového hospodářství.

Více informací o činnosti střediska a popis dostupných služeb pro veřejnost je dostupný na webu: <http://www.szu.cz/knihovna>.

3.8. Středisko pro kvalitu a autorizaci

Vedoucí střediska: MUDr. Věra Chaloupková

Pracovní tým: 5 pracovníků VŠ, 3 pracovníci SŠ

1. Poslání střediska

Základním posláním Střediska je zabezpečení programu sledování a kontroly kvality poskytovaných služeb v oblasti ochrany veřejného zdraví (OVZ). Na základě pověření dle zákona č. 258/2000 Sb. o OVZ se jedná především o metodické a organizační zabezpečení programu autorizace laboratoří pro vyšetřování a měření v OVZ, autorizace osob k hodnocení zdravotních rizik v oblastech definovaných zákonem o ochraně veřejného zdraví a o koordinaci a realizaci programu mezilaboratorního porovnávání zkoušek, resp. externího hodnocení kvality v OVZ při respektování požadavků ISO Guide 43.

Dalším posláním Střediska v oblasti veřejného zdravotnictví je podílet se dle pokynů MZ ČR na přípravě koncepce programu kvality a efektivity zdravotnických služeb a zásad certifikačního a akreditačního programu zdravotnických zařízení.

2. Programové priority

Programovou prioritou střediska bylo zabezpečit program hodnocení kvality služeb v OVZ formou autorizací a spolupracovat s MZ na řešení základní struktury koncepce kvality a efektivity zdravotnických služeb a služeb v OVZ s ohledem ke zdravotní politice ČR, evropské strategii WHO pro 21. století a dále s ohledem ke směrnici EU č. 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu.

3. Významné výsledky práce v oblasti

A. Příprava podkladů pro národní zdravotní politiku

V rámci implementace směrnice EU č. 2006/123/ES byly připraveny podklady pro MZ týkající se uplatnění této směrnice v oblasti OVZ a dále podklady pro screening stávajícího nastavení regulací v OVZ.

Středisko dále v rámci svých úkolů v oblasti kvality spolupracovalo s MZ ČR na koncepci certifikace kvalitních a bezpečných služeb poskytovaných zdravotnickými zařízeními. Dále pokračovalo ve spolupráci s ÚNMZ při přípravě řešení koncepce a úkolů v oblasti metrologie v oblasti chemických a biologických měření v souladu s požadavky evropských metrologických institucí.

B. Autorizace laboratoří

V roce 2007 bylo řešeno 32 žádostí o autorizaci laboratoří, z toho 8 žádostí o prodloužení osvědčení, 14 nových žádostí a 10 žádostí přijatých v r.2006. Celkem bylo v r. 2007 vydáno 19 osvědčení o autorizaci.

V rámci kontrolní činnosti laboratoří v průběhu platnosti osvědčení o autorizaci, v souladu se zákonem č. 258/2000 Sb., v platném znění, byly prověřeny účasti v programu MPZ/EHK u všech autorizovaných laboratoří a analyzovány počty autorizovaných protokolů k jednotlivým odborným setům.

C. Autorizace pracovníků hodnotících zdravotní rizika

Střediskem byl uspořádán kurz, kterého se zúčastnilo 17 účastníků. Na základě úspěšného napsání testu bylo 13 účastníkům vydáno osvědčení o úspěšném absolvování kurzu v hodnocení zdravotních rizik. Pro tuto oblast bylo přijato 21 žádostí, z toho 4 žádosti o vydání osvědčení a 17 žádostí o prodloužení jeho platnosti, vydáno bylo 21 osvědčení. V roce 2007 bylo ukončeno 17 žádostí o prodloužení platnosti osvědčení o autorizaci podaných v roce

2006 a na jejich základě bylo vydáno 17 osvědčení. Proběhla kontrola nad dodržováním podmínek autorizace v HRA za rok 2006. Výsledkem této kontroly jsou posudky členů zkušebních komisí k protokolům předloženým autorizovanými osobami k posouzení. Posudky byly zaslány autorizovaným osobám.

D. Externí kontrola kvality laboratoří

Pracovníci střediska koordinovali program externí kontroly kvality – MPZ - organizovaný jednotlivými centry SZÚ, a to spec. z pohledu autorizačních požadavků. Středisko se podílelo na organizaci mezilaboratorního porovnávání zkoušek „Měření prašnosti pracovního prostředí“, realizovaného firmou Lasselsberger a.s. v Horní Bříze.

E. Další vzdělávání a výchova odborné a laické veřejnosti

Středisko se aktivně podílelo na postgraduální výuce zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků zabývajících se činnostmi autorizovanými dle zákona o OVZ. Pracovníci střediska se aktivně účastnili konferencí a seminářů týkajících se programů kvality v resortu zdravotnictví v oblasti ochrany veřejného zdraví, i v oblasti zdravotní péče a klinických laboratoří.

V rámci spolupráce s NCO NZO Brno, zvláště v oblasti vzdělávání pracovníků zdravotních ústavů a krajských hygienických stanic, byly zabezpečeny přednášky na kurzech Zajištění kvality analytických výsledků; Novinky v oboru a hodnocení expozice chemickým látkám a aerosolům v pracovním prostředí; Hygienická problematika hluku a jeho měření a hodnocení v praxi zdravotních ústavů; Analýza organických látek; Elektromagnetické pole IV.; Hodnocení zdravotních rizik; Hodnocení zdravotního rizika PBU pro zdraví a bezpečnost spotřebitelů.

F. Jiné odborné činnosti

Středisko spolupracovalo s Hospodářskou komorou ČR formou účasti na jednáních její Poradní skupiny pro technickou legislativu při zahájení řešení problematiky konsensuálního pohledu na efektivitu zabezpečení a dalšího sledování kvality služeb poskytovaných v OVZ.

Více informací o činnosti střediska je dostupných na:

<http://www.szu.cz/cekz/index2.php?str=strediskoinfo>

3.9. Oddělení veterinárních služeb

Posláním oddělení je zabezpečovat podmínky práce experimentátorům pracujícím s laboratorními zvířaty. Nákup laboratorních zvířat v celém spektru požadovaných druhů, plemen i kmenů byl zabezpečen, i když v některých dodávkách přetrvávají problémy v možnostech dodavatelů. Problematika ustájení laboratorních zvířat, nákup diet, léčiv, steliva a použití jednotlivých technologických prvků bylo vyřešeno ke spokojenosti experimentátorů. Prostorové a personální kapacity OVS byly využity. Stěžejním úkolem bylo zajistit dodržování zákona ČNR č. 246/92 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, realizace vyhlášky MZ ČR 311/97 Sb. o chovu a využití pokusných zvířat a realizace zákona 166/99 Sb. o veterinární péči (tzv. veterinární zákon).

S ohledem na proměnlivou schopnost dodavatelů laboratorních zvířat v plnění dodávek laboratorních zvířat, požadavky experimentátorů i proměnlivou zdravotní úroveň chovů laboratorních zvířat dodavatelských firem, byla požadovaná laboratorní zvířata až na ojedinělé výjimky nakupována od firmy Velaz, s. r. o., od firmy Charles River – ANLAB, s. r. o., od firmy Bio Test, s. r. o., od firmy Sobota.

V OVS bylo v roce 2007 provedeno celkem 407 pitev laboratorních zvířat, a to: diagnostických pitev 157, pitev pro výzkumný projekt 250.

Histologicky bylo vyšetřeno 7 pitvaných zvířat, z nichž bylo zpracováno 25 orgánových vzorků (excizi). Větší počet zvířat z výzkumných projektů nebyl vyšetřen, protože histologické vyšetření nebylo experimentátorem vyžádáno.

Bakteriologicky bylo vyšetřeno 7 pitvaných zvířat. Kromě toho bylo bakteriologicky vyšetřeno 250 stěrů z chovných prostor laboratorních zvířat v budově č. 31.

Bylo provedeno 13 parazitologických vyšetření.

V chovech laboratorních zvířat bylo provedeno celkem 32 preventivních a terapeutických zákroků.

4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Publikační činnost v roce 2007

Publikační činnost pracovníků SZÚ za rok 2007 byla průběžně sledována a zpracovávána do databáze Personální bibliografie SZÚ ve Středisku vědeckých informací. Část zpracovaných záznamů bude v průběhu roku 2008 nahlášena do databáze Informačního systému VaV – Rejstříku informací o výsledcích (RIV). V něm jsou evidovány a zpřístupňovány informace o publikační činnosti vztahující se k projektům výzkumu a vývoje a výzkumným záměrům, podporovaným z veřejných prostředků v ČR. K datu 15. 5. 2008 bylo zpracováno celkem 563 záznamů prací publikovaných v roce 2007. Výsledkem spolupráce autorů z více center/pracovišť je 41 prací. Z celkového počtu 260 článků publikovaných v časopisech bylo 64 článků zveřejněno v 50 titulech impaktovaných časopisů. V impaktovaných časopisech bylo též publikováno 13 abstraktů z konferencí a jiných akcí. Bibliografické záznamy publikační činnosti pracovníků SZÚ za r. 2007 jsou dostupné v katalogu Personální bibliografie SZÚ na webové adrese: <http://www.szu.cz/knihovna/online-katalog>.

Autorský podíl center/odborných pracovišť na publikační činnosti (zpracováno k 15. 5. 2008)

		CEM	CHŽP	CHPŘ	CZŽP	CPL	OBI	ŘÚ	SVI	celkem
Článek v časopise	ČR	98	29	7	16	38	20	0	1	209
	Zahr.	25	6	5	5	14	14	1	0	70
Abstrakt v časopise	ČR	9	7	9	0	6	3	0	0	34
	Zahr.	5	1	0	8	4	3	0	0	21
Monografie (včetně CD)	ČR	5	5	0	10	3	2	0	0	25
	Zahr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stat' ve sborníku	ČR	24	37	34	14	47	11	0	0	167
	Zahr.	7	12	11	6	2	3	0	0	41
Stat' v knize	ČR	1	7	2	2	3	4	0	0	19
	Zahr.	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Dokument na www	ČR	1	1	1	8	1	0	0	0	12
	Zahr.	0	0	0	4	0	1	0	0	5
Celkem	ČR	138	86	53	50	98	40	0	1	466
	Zahr.	37	19	16	23	21	21	1	0	138
Celkem		175	105	69	73	119	61	1	1	604

5. PŘÍLOHA: VYBRANÉ UKAZATELE HOSPODAŘENÍ

Roční zpráva o hospodaření za rok 2007 je zpracována dle vyhlášky 323/2005 Sb. ze dne 12. srpna 2005.

Způsob zřízení: v souladu s ustanovením § 86 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Název zřizovatele: Ministerstvo zdravotnictví České republiky.

Základní personální údaje

1. Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví - stav k 31.12.2007

věk	muži	ženy	celkem	%
do 20 let	0	1	1	0,16
21 – 30 let	16	60	76	11,95
31 – 40 let	17	65	82	12,89
41 – 50 let	29	116	145	22,80
51 – 60 let	64	160	224	35,22
61 let a více	53	55	108	16,98
celkem	179	457	636	100,00
%	28,14	71,86	100,00	x

2. Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví - stav k 31.12.2007

vzdělání dosažené	muži	ženy	celkem	%
základní	2	10	12	1,89
vyučen	39	24	63	9,91
střední odborné	0	7	7	1,10
úplné střední	4	13	17	2,67
úplné střední odborné	25	203	228	35,85
vyšší odborné	1	5	6	0,94
vysokoškolské	108	195	303	47,64
celkem	179	457	636	100,0

3. Celkový údaj o průměrných platech k 31.12.2007

	celkem
průměrný hrubý měsíční plat (v Kč)	22 230,-

Mimorozpočtové zdroje – prostředky na platy SZÚ (v Kč)

výzkumné projekty	prostředky na platy přijaté	prostředky na platy vyplacené
IGA (18 projektů)	4 030 500	3 988 938
GAČR (8 projektů)	1 200 000	1 192 844
MŽP (4 projekty)	445 200	445 200
AV (3 projekty)	356 000	343 424
Mze (2 projekty)	180 000	180 000
MŠMT (3 projekty)	523 000	516 908
MPO (1 projekt)	173 000	173 000
Interní projekty celkem	6 908 200	6 840 314
Zahraniční výzkumné projekty celkem (15 projektů)	1 499 300	1 417 294
Celkem	8 407 500	8 257 608

Příspěvek na OON byl zřizovatelem přidělen ve výši 87 000 Kč a v průběhu roku byl navýšen z prostředků na platy o 110 000 Kč na odstupné. Prostředky na OON z příspěvku byly čerpány na odstupné ve výši 104 610 Kč a na OON ve výši 82 940 Kč. Čerpání účelově vázaných prostředků na OON dosáhlo 1 649 173 Kč.

Mimorozpočtové zdroje – prostředků na OON SZÚ (v Kč)

výzkumné projekty	prostředky na OON vyplacené
IGA (4 projekty) celkem	109 998
AV (1 projekt)	8 000
MŠMT (1 projekt)	20 000
MŽP (2 projekty)	40 000
Zdravotnické programy (1 projekt)	25 000
Zahraniční granty (17 projektů)	1 446 175
Celkem	1 649 173

Plánovaný počet zaměstnanců pro rok 2007 byl stanoven na 640. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců dosáhl za sledované období 583,54.

Výzkum a vývoj SZÚ vychází z následujících výzkumných priorit:

1. Bezpečnost potravin a aplikovaná výživa
2. Zdravotní rizika životního prostředí
3. Zdravotní rizika expozice faktorům pracovního prostředí
4. Podpora a ochrana zdraví
5. Monitorování vlastností a diverzity mikrobiálních agens infekčních nemocí a epidemiologická analýza závažnosti jejich výskytu

Náklady na výzkum a vývoj financované ze státního rozpočtu

neinvestiční prostředky	výše dotace v Kč	čerpání v Kč	vratka do státního rozpočtu
IGA MZ ČR	13 023 000	12 876 730	146 270
GAČR	1 357 000	1 206 524	791
AV	1 245 000	1 206 524	38 476
MZe	606 000	605 940	60
MŽP	920 600	920 600	0
MŠMT	708 000	699 345	8 655
Celkem	17 859 600	17 665 348	194 252
investiční prostředky	výše dotace v Kč	čerpání v Kč	vratka do státního rozpočtu
IGA MZ ČR	472 000	472 000	0
MŠMT	192 000	192 000	0
Celkem	664 000	664 000	0

Náklady na výzkum a vývoj financované ze státního rozpočtu a poskytnuté hlavním řešitelem SZÚ jako spoluřešiteli

neinvestiční prostředky	výše dotace v Kč	čerpání v Kč	vratka hlavnímu řešiteli
IGA MZ ČR	1 577 000	1 561 686	15 314
GAČR	2 381 000	2 356 911	24 089
MŽP	570 000	570 000	0
MPO	520 000	520 000	0
MŠMT	703 000	703 000	0
Celkem	5 751 000	5 711 597	39 403

Počty projektů a získaných grantů ze státního rozpočtu

grantová agentura	počet řešených projektů - řešitel	počet řešených projektů - spoluřešitel
IGA MZ ČR	13	5
GAČR	2	6
AVČR	3	0

MZe	2	0
MŽP	2	2
MŠMT	2	1
MPO	0	1
Celkem	24	15

Náklady na výzkum a vývoj financované z jiných zdrojů

Projekty	Vyčerpané finanční prostředky (v Kč)
Projekty na základě zahraničních smluv	1 742 271
Tuzemské projekty	1 205 218
Celkem	2 947 489

Počty projektů výzkumu a vývoje financované z jiných zdrojů než ČR

Zahraniční projekty	11
Tuzemské projekty	9
Celkem	20

Přehled o čerpání finančních prostředků na programy nebo projekty spolufinancované z rozpočtu Evropské unie

Název projektu Evropské unie	Fin. prostředky EU (Kč)		Vlast. vložené prostředky SZÚ (Kč)	
	<i>Neinvestiční</i>	<i>Investiční</i>	<i>Neinvestiční</i>	<i>Investiční</i>
PREVIS	513 915	0	0	0
SAFE FOODS	423 652	0	0	0
CEEQNET	276 625	0	0	0
PHEPA	7 917	0	0	0
APN BTG	80 003	0	0	0
BOVAC	426 954	0	0	0
NOMIRACLE-003956	139 898	0	124 915	0
Implementation of Mental Health Promotion nad Prevention Policies				

and Strategies in EU Member States and Applicant Countries	2 610	0	0	0
DIEPHY	326 949	0	0	0
ETHREAT	108 681	0	90 008	0
AMAY	693 011	0	0	0
ESBIO	36 669	0	0	0
Ben RHM II.	101 762	0	0	0
TECHNEAU	217 894	0	0	0
PHASE II.	773	0	0	0
PHIME	682 126	0	432 952	0
INTARESE	168 086	0	0	0
Výzkum biologické účinnosti repelentních přípravků proti krevsaj. hmyzu a některým členovcům	24 823	0	0	0
EODS	140 444	0	15 606	0
PLASTER	834 526	0	0	0
EPIET	0	0	603 385	0
EFCOVAL	499 533	0	0	0
Strep-EURO	42 145	0	0	0
Workhealth II.	27 890	0	0	0
EHR-Europe HIV Resistance	175 310	0	0	0
MOVE EUROPE	81 997	0	65 374	0
Closing the Health Gap	8 111	0	0	0
WYETH	360 244	80 000	0	0
EURRECA	165 723	0	0	0
DETERMINE	222 685	0	132 691	0
Network for actions and activities that address the effect of construction	24 180	0	0	0
Implementing Coordinated Alcohol Policy in Europe	15 892	0	0	0
Celkem	6 831 028	80 000	1 464 931	0

Na dofinancování nákladů spojených s řešením úkolů projektů EU smluvně podchycených byla použita částka 2 156,22 tis. Kč z rezervního fondu SZÚ.

6. PŘÍLOHA: POUŽITÉ ZKRATKY

6. FP EU 6. Rámcový program výzkumu EU
AAS Atomová absorpční spektrometrie
AO Autorizované osoby
ARI Akutní respirační infekce
BOZP Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CCFH Kodex Committee for Food Hygiene, Kodexový výbor pro hygienu potravin
CEEQNET Central and Eastern Europe Quality Network Systém pro sledování a vyhodnocování kvality a efektivity poskytování zdravotní péče
CEM Centrum epidemiologie a mikrobiologie
CEN Comité Européen de Normalisation, Evropská komise pro normalizaci
CEN TC Evropská komise pro normalizaci – Technický výbor
CEN/BT WG Evropská komise pro normalizaci – Pracovní skupina
CINDI Countrywide Integrated Noncommunicable Diseases Intervention, Celonárodní integrovaný postup proti nepřenositelným nemocem
CMV Cytomegalovirus
CPL Centrum pracovního lékařství
CSI Centrum stavebního inženýrství
CZECOPA Czech Consensus Platform for Alternatives, Platforma České republiky pro alternativy k pokusům na zvířatech
CZŽP Centrum zdraví a životních podmínek
ČIA Český institut pro akreditaci
ČLK Česká lékařská komora
ČMI Český metrologický institut
ČMPS Českomoravská psychologická společnost
ČNI Český normalizační institut
ČNR Česká národní rada
ČOI Česká obchodní inspekce
ČR Česká republika
ČS EU Členské státy Evropské unie
ČSN ISO Česká technická norma a norma Mezinárodní organizace pro certifikaci
ČZPI Česká zemědělská a potravinářská inspekce
ČZU Česká zemědělská univerzita
DG Sanco Direction Générale „Santé et protection des consommateurs“, European Commission Health and Consumer Protection Directorate General, Evropská komise pro ochranu zdraví spotřebitele
EBRCN European Biological Resource Centres Network, Evropská síť center biologických zdrojů
EBSCO Elton B Stephens Company
EBV Virus Epstein-Barrové
EC/ DG European Commission/ Direction Générale Evropská komise/ Evropská komise/ Generální ředitelství

ECCO European Cultures Collection organisation, Evropské organizace pro sbírky kultur
ECDC European Centre for Disease Prevention and Control, Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí
ECVAM European Centre for the Validation of Alternative Methods, Evropské Centrum pro validaci alternativních metod
EFCOVAL European Food Consumption Validation, Projekt zabývající se validací spotřeby potravin v Evropě
EFNS Evropská federace neurologických společností
EFSA Evropský úřad pro bezpečnost potravin
EHK Externí hodnocení kvality
EHPS European Health Psychology Society, Evropská společnost pro zdravotní psychologii
EHR Europe HIV Resistance, Studium rezistence HIV v Evropě
EHS Evropské hospodářské společenství
EISS European Influenza Surveillance Scheme
EK Evropská komise
emm typizace Molekulární sekvenční metoda
ENHIS Establishment of Environmental Health Information System Supporting Policy, Vytvoření Informačního systému zdraví a životního prostředí
EODS European Occupational Diseases Statistics, Systém evropské statistiky nemocí z povolání
EPCO Efsa Pesticides Peer Review Co-ordination, koordinace hodnocení evropských hodnotitelů rizik pesticidních přípravků
EpiDat Informační systém pro evidenci epidemiologických údajů o infekčních onemocněních v ČR
ESBIO Expert team to support BioMonitoring in Europe, Expertní systém biologického monitoringu v Evropě
ETHREAT European training for health professionals on rapid responses to health threats, Evropský výukový program pro profesionály ve zdravotnictví k rychlé reakci na zdravotní hrozby
EU Evropská unie
EUROSTAT Evropský statistický úřad
FCM Food Contact Materials, Materiály určené pro styk s potravinami
FetA sekvence Molekulární sekvenční metoda
FF UK Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
FNKV Fakultní nemocnice Královské Vinohrady
FP Framework Program, Rámcový program výzkumu
GA AV ČR Grantová agentura Akademie věd ČR
GA ČR Grantová agentura ČR
GLOBAL
SAL-SURV Global Salmonella Surveillance Network, Globální (světová) síť surveillance onemocnění vyvolaných salmonelami
GMO Geneticky modifikovaný organismus
HAPIEE Health, Alcohol, Psychosocial factors in Eastern Europe, Zdraví a životní styl

HBSC Health Behaviour in School-aged Children – mezinárodní výzkumná studie forem chování ovlivňujících zdraví dětí a mládeže
HELEN Health - Life Style – Environment, Zdraví a životní prostředí
HH Hlavní hygienik
HIV/AIDS Human Immunodeficiency Virus / Acquired Immunodeficiency Syndrome, Virus lidského imunodeficitu/ Syndrom získaného imunodeficitu
HRA Hodnocení zdravotních rizik
HS Hygienická stanice
HSV Virus herpes simplex
CHPŘ Centrum hygieny potravinových řetězců
IANPHI International Association National Public Health Institutes, Mezinárodní sdružení národních zdravotních ústavů
IF Impakt faktor
IF munofluorescenční diagnostika
IGA Interní grantová agentura
ILF Institut lékařů a farmaceutů
INFOSAN The International Food Safety Authorities Network, Mezinárodní síť autorit pro bezpečnost potravin
INTARESE Integrated assessment of health risk sof environmental stressors in Europe, Komplexní hodnocení zátěžových faktorů ze životního prostředí v Evropě
IPV Inaktivovaná vakcína
IPVZ Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví
ISO Mezinárodní organizace pro normalizaci
ISO TC Mezinárodní organizace pro normalizaci -Technický subvýbor
IT Informační technologie
IUHPE International Union for Health Promotion and Education, Mezinárodní unie pro podporu zdraví a zdravotní výchovu
KaPr Kategorizace prací
KHS Krajská hygienická stanice
KTL National Public Health Institute (Helsinky), Státní zdravotní ústav Helsinky
LF UK Lékařská fakulta Univerzity Karlovy
MK Mastné kyseliny
MLST Multilocus sequence typing, Molekulární sekvenační metoda
MPO Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPZ Mezilaboratorní porovnávací zkoušky
MPZ/EHK Mezilaboratorní porovnávací zkoušky/ Externí hodnocení kvality
MŠ Mateřská škola
MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ ČR Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZe Ministerstvo zemědělství
MZSO Monitoring zdravotního stavu obyvatelstva
MŽP Ministerstvo životního prostředí

NAZV Národní akademie zemědělských věd
NCO NZO Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
NIMR National Institute for Medical Research
NKM Národní kontaktní místo
NPZ ČR Národní program zdraví
NPZ-PPZ Národní program zdraví – projekty podpory zdraví
NRC Národní referenční centrum
NRL Národní referenční laboratoř
NRP Národní referenční pracoviště
OBI Oddělení biostatistiky a informatiky
OON Osobní ohodnocení
OOVZ Orgány ochrany veřejného zdraví
OPV Orální poliovakcína
OS Odborná skupina
OVS Oddělení veterinárních služeb
OVZ Ochrana veřejného zdraví
PAH Polycyclic Aromatic Hydrocarbons, Polycyklické aromatické uhlovodíky
PAU Polycyklické aromatické uhlovodíky
PBU Předměty běžného užívání
PCB Polychlorinated biphenyls, Polychlorované bifenyly
PCR Polymerase Chain Reaction, Polymerázová řetězová reakce
PEL/NPK-P Přípustné expoziční limity/nejvyšší přípustné koncentrace v pracovním ovzduší
PHGEN Public Health Genomics European Network, Evropská síť pro genomiku a veřejné zdraví
PHIME Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata, Vliv dlouhodobé nízké expozice směsi prvků na zdraví citlivých populačních skupin
PiVo Pitná voda
PMNP Pracoviště manažera Národního programu HIV/AIDS
PNT Potraviny nového typu
POPs Persistent Organic Pollutants, Perzistentní organické polutanty
PorA Molekulární sekvenční metoda
PPZ Program podpory zdraví
PS Pracovní skupina
QA/QC Quality Assurance/ Quality Control, Záruka kvality, kontrola kvality
RAPEX The Rapid Alert System for Non-Food Products, Systém rychlého varování pro nepotravinové výrobky
RASFF Rapid alert system for food and feed, Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
REACH Registrace, hodnocení a povolování chemických látek
REGEX Registr expozic chemickým karcinogenům
RIV Rejstřík informací o výsledcích
RP Rámcový program

ŘÚ Ředitelský úsek
SAFEFOODS Promoting Food Safety through a New Integrated Risk Analysis Approach for Foods, Podpora bezpečnosti potravin prostřednictvím nové, integrované analýzy rizika pro potraviny
SALMREZ Projekt zaměřený na sledování rezistence salmonel k antimikrobiálním látkám
SARS Severe Acute Respiratory Syndrom, Těžký akutní respirační syndrom
SKA Středisko pro kvalitu a autorizaci
STI/HIV Sexually Transmitted Infections/ Human Immunodeficiency Virus, Sexuálně přenosné infekce/Virus lidského imunodeficitu
SÚKL Státní ústav pro kontrolu léčiv
SVI Středisko vědeckých informací
SZD Státní zdravotní dozor
SZÚ Státní zdravotní ústav
Taiwan CDC Taiwanské organizace na ochranu veřejného zdraví
TECHNEAU Technology enabled universal access to safe water, Technologie umožňující univerzální přístup k ochraně vod
TV Televizní vysílání
TZÚS Technický a zkušební ústav stavební
UK Univerzita Karlova
UNAIDS United Nations Joint Programme on HIV/AIDS – Acquired ImmunDeficiency Syndrom, Spojený program UN pro HIV/AIDS
ÚNMZ Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
USA United States of America, Spojené státy Americké
ÚZIS Ústav zemědělských a potravinářských informací
VaV-SM Věda a výzkum – Studium vzniku sekundárních částic z plynných prekurzorů a jejich podílu na celkové imisní zátěži
VISZ Veřejné informační služby ve zdravotnictví
VR Vědecká rada
VŠ Vysoká škola
VŠCHT Vysoká škola chemicko-technologická
VÚBP Výzkumný ústav bezpečnosti práce
VVP Vědecký výbor pro potraviny
VZV Virus varicella zoster, humánní herpes virus
WFCC World Federation for Culture Collections, Světová federace pro sbírky kultur
WHO World Health Organization, Světová zdravotnická organizace
WHO RRL World Health Organization Regional Reference Laboratory, Regionální referenční laboratoř Světové zdravotnické organizace
WHO/CDC World Health Organization / Center for Diseases Control and Prevention – Světová zdravotnická organizace – centrum pro kontrolu a prevenci onemocnění